



VICEPRESIDENCIA
SEGUNDA DEL GOBIERNO
MINISTERIO
DE DERECHOS SOCIALES
Y AGENDA 2030



GUIA PER A LA LOCALITZACIÓ DE L'**AGENDA** 2030



AGRAÏMENTS

Aquesta Guia és el resultat d'un procés de treball liderat per la Secretaria d'Estat de l'Agenda 2030, en col·laboració amb la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP), però que no hagués estat possible sense les valuoses contribucions de moltes persones que han dedicat temps, coneixement i experiència per nodrir el procés d'elaboració d'aquesta Guia. I molt especialment voldríem agrair la col·laboració de: Cristina Gómez Estévez (Consell Insular de Menorca), Jesús Santos Gimeno, Santiago Anes Benito i David Comes Rodríguez (Ajuntament d'Alcorcón), M^a del Mar Vázquez Aquero (Ajuntament d'Almeria) i M^a del Mar Plaza (Almeria 2030), José Luis Nuín Susín (Diputació d'Alacant), Amparo Torres (Diputació d'Albacete), Carmen Mallo (Ajuntament de Muria de Paredes), José Manuel Santos (Ajuntament de Jaraicejo), Ignacio Rodríguez (Ajuntament de la Matanza de Acentejo), Emilia Saiz i Pablo Fernández (CGLU), Carmen Sánchez (ONU Habitat), Gemma Aguado (ART PNUD), Vanesa Rodríguez (Xarxa Espanyola del Pacte Mundial), Ángela de la Cruz Mera (Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana), Anna Ayuso i Agustí Fernández (CIDOB), Félix Ovejero (CCOO – Futur en Comú).

Autors

Fernando Varela, Beatriz Álvarez, Javier Cortés - Social Gob SL.

Coordinació, col·laboració i edició

Secretaria d'Estat per a l'Agenda 2030, en col·laboració amb la Federació Espanyola de Municipis i Províncies.

Disseny i maquetació

Rex Media SL.

Desembre, 2020.

NIPO en línea: 129-21-037-3

<https://cpage.mpr.gob.es/>

Col·labora:



ÍNDEX

I. QUIN ÉS L'OBJECTIU D'AQUESTA GUIA?	6
II. L'AGENDA 2030: UNA AGENDA D'OPORTUNITATS PER AL DESENVOLUPAMENT DE LES ENTITATS LOCALS	8
III. ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE I LA SEVA LOCALITZACIÓ	10
IV. PASSOS PER A LA DEFINICIÓ I LA IMPLEMENTACIÓ DE L'AGENDA 2030 LOCAL	14
Fase 1: Establir les bases	16
1.1. Establiment del Punt Focal	16
1.2. Generació de coneixement, interès i compromís	19
Fase 2: Diagnòstic local	22
2.1. Anàlisi de context	22
2.2. Mapatge d'actors	24
2.3. Anàlisi de capacitats tècnic-administratives i polítiques	27
2.4. Anàlisi de polítiques i recursos locals	29
2.5. Identificació de bretxes/desafiaments	32
Fase 3: Definició del pla de localització	33
3.1. Presentació de l'Informe Diagnòstic	33
3.2. Priorització de ODS i les seves metes globals	35
3.3. Determinació de metes locals i indicadors de seguiment	37
3.4. Determinació de polítiques complementàries i accions per al compliment de les metes locals proposades	40
3.5. Revisió de la inclusió d'aspectes transversals	42
3.6. Cooperació al desenvolupament	44
PROCESSOS DE PARTICIPACIÓ, COMUNICACIÓ I GENERACIÓ DE CAPACITATS	45
P. 1. Procés de diàleg i aliances	45
P.2. Procés de comunicació per posar en valor el procés de localització	50
P.3. Procés de generació de capacitats en els diversos actors locals, públics i privats	53
MECANISMES DE GOVERNANÇA I MOBILITZACIÓ DE RECURSOS	55
M.1. Mecanisme de Governança	55
M.2. Mecanisme de mobilització de recursos	57
M.3. Mecanisme de Compra Pública Sostenible	59
Fase 4: Implementació i seguiment	61
4.1. Implementació	61
4.2. Seguiment	63
BIBLIOGRAFIA & WEBGRAFIA	66
CAIXA D'EINES	67

PABLO IGLESIAS TURRIÓN

VICEPRESIDENT SEGON DEL GOVERN I MINISTRE DE DRETS SOCIALS I AGENDA 2030

Reconstruir els afers comuns des dels locals

Des de l'aprovació l'any 2015, l'Agenda 2030 va esdevenir un compromís del conjunt de l'Estat amb la gent del nostre país. Un acord al qual, durant aquest últim lustre, sempre han acudit els diversos sectors de la nostra societat, especialment els col·lectius i organitzacions de la societat civil, i s'ha posat el llistó molt alt al treball que hem de dur a terme el conjunt de les administracions públiques.

Precisament, en aquests anys, les entitats locals han assistit també a aquesta cita i han demostrat amb la seva contribució des dels afers locals una realitat que està en l'essència de l'Agenda 2030: només avancem en els Objectius de Desenvolupament Sostenible quan millorem el dia a dia de la ciutadania. L'Agenda 2030 de vegades sembla confondre's amb grans declaracions i escenificacions, però el seu contingut és molt més ambiciós: és construir un país a l'altura de la seva gent. Precisament en aquest objectiu, el treball quotidià dels ens locals ha estat i és crucial, perquè només amb la transformació des dels afers locals aconseguirem afrontar aquests desafiaments.

Aquest fet, a més, s'ha posat especialment de relleu en els últims mesos, arran de la pandèmia de la COVID-19. Juntament amb l'esforç del Govern estatal i de les administracions autonòmiques, el paper de diputacions, d'ajuntaments, de capítols, de consells i de totes les entitats locals ha estat fonamental per no deixar a ningú enrere en aquesta crisi. El seu àmbit competencial i la seva proximitat a la ciutadania els converteixen en actors clau, no solament en la sortida d'aquesta crisi, sinó també en la reconstrucció i en la consolidació d'un nou model econòmic i social basat en els principis dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

La Vicepresidència de Drets Socials i Agenda 2030 i la Federació Espanyola de Municipis i Províncies presentem aquesta *Guia per a la localització de l'Agenda 2030*, que servirà com a instrument de suport al desenvolupament de polítiques públiques que implementin l'Agenda 2030 a nivell local, d'acord amb les característiques, les circumstàncies i els desafiaments existents en cada territori. Contempla els reptes i les oportunitats de la localització des d'un espectre ampli de realitats locals, que obeeix al caràcter del nostre país: un Estat la riquesa del qual neix de la diversitat, de les ciutats i els pobles, dels municipis, de les regions insulars, del medi rural...

L'Agenda 2030 ens fixa també un termini, una data límit. Tenim només una dècada per davant per convertir a Espanya en un referent en el compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i establir les bases d'un futur que, de debò, s'estableixi sobre la reconstrucció del comuna, la sostenibilitat i la justícia social. Continuem treballant conjuntament per fer-ho realitat.

ABEL CABALLERO ÁLVAREZ

PRESIDENT DE LA FEMP I ALCALDE DE VIGO

Sense els Governos Locals, la gran majoria de les 169 metes dels 17 ODS no es podran assolir l'any 2030

Des de la Federació Espanyola de Municipis i Províncies estem impulsant la implementació local dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 convençuts que, sense els Governos Locals, la gran majoria de les 169 metes dels 17 ODS no es podran assolir l'any 2030, el qual és l'horitzó marcat per Nacions Unides.

Queda una dècada d'acció per continuar incloent canvis en la nostra forma de vida, fomentant que el desenvolupament dels nostres pobles i de les nostres ciutats aconseguixi un equilibri mantingut en el temps des de tres perspectives: econòmica, social i mediambiental.

El canvi que estem abordant no es pot fer de manera individual ni unilateral, requereix un esforç multiactor i multinivell, en el qual Ajuntaments, Diputacions, Capítols i Consells Insulars exercim una important labor. Ens juguem molt i, mai com ara, hem de ser capaços d'inculcar aquest desafiament entre tots els sectors de la societat: la ciutadania, l'empresarial i l'acadèmic. Actualment som, i hem de continuar sent, el punt focal que aconseguixi articular l'acció per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030. En aquesta tasca és fonamental mantenir la corresponsabilitat entre totes les Administracions, continuar treballant juntes amb un repartiment equitatiu de recursos, ja que des de les Entitats Locals estem exercint nombroses responsabilitats que, moltes vegades, queden fora de les nostres competències legals, però les assumim perquè els Alcaldes i les Alcaldesses som els que més a prop estem dels ciutadans i hem de donar una resposta immediata en la majoria de les ocasions.

Des de la FEMP hem col·laborat amb el Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030 per a desenvolupar aquesta Guia: una eina que ajuda a començar a localitzar els ODS de l'Agenda 2030, a dur a terme autodiagnòstics de situació, a identificar indicadors per mesurar l'evolució dels ODS a escala local; en definitiva, a treballar en clau Agenda 2030. Unes actuacions, en suma, que posem en marxa entenent que, entre les nostres funcions, hi ha el suport als responsables polítics i tècnics de les Entitats Locals amb instruments que els facilitin poder afrontar els diversos reptes que ens trobem cada dia als nostres municipis.

Animo, per tant, tots els usuaris d'aquesta Guia a posar-la en marxa decididament. Com va dir Eleonor Roosevelt «El món del futur és a les nostres mans. Demà és ara», i les Entitats Locals farem que aquest ara sigui ja i aquest demà sigui avui.



QUIN ÉS L'OBJECTIU D'AQUESTA GUIA?

Gran part dels desafiaments globals per construir un desenvolupament sostenible al planeta posant les persones al centre i sense deixar ningú enrere passen per la transformació en i des del nivell local. El repte de transitar d'una manera justa cap a una nova economia verda, la recuperació i reconstrucció després de l'impacte de la pandèmia per la COVID-19 cap a societats més cohesionades i economies més inclusives i sostenibles, o una nova distribució demogràfica entorn d'una nova relació camp-ciutat, entre altres reptes globals, exigeix treballar des de la mirada del territori. Un territori que s'entén com l'espai que integra les dimensions socials, econòmiques, mediambientals i institucionals i les seves interrelacions que afecten la vida de les persones.

Molts dels municipis i de les províncies espanyoles porten anys fent un treball essencial que està contribuint des del nivell local, el quotidià i des de la proximitat a les problemàtiques principals que afecten la ciutadania, a caminar cap a un desenvolupament més sostenible i inclusiu del nostre territori.

Un treball des del nivell local que es manifesta més rellevant, encara més si és possible, en un context de crisi i postcrisi sanitària, social i econòmica com la generada per la pandèmia de la COVID-19, en la qual el paper d'ajuntaments, de diputacions, de capítols i de consells insulars s'ha centrat una vegada més en l'atenció de les necessitats prioritàries de la ciutadania, amb especial atenció a les persones en situació de major vulnerabilitat, entre molts altres serveis prestats¹.

L'aprovació de l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (d'ara endavant, ODS) el 2015 han suposat l'**establiment d'un horitzó de progrés** en

el qual emmarcar molts dels esforços actuals i complementar-los, si escau, orientant-los cap a unes metes comunes que compten amb el consens internacional. Uns esforços que, durant la fase de reconstrucció post Covid-19, centraran la seva atenció a establir els pilars per a crear societats més justes i resilients, i impulsar un veritable desenvolupament sostenible inclusiu del territori.

Malgrat els reptes encara pendents en el procés de localització i d'implementació dels ODS, s'ha dut a terme un gran esforç i treball per part de moltes entitats a desenvolupar guies i eines diverses que ajudin els governs i els diversos actors a avançar i fer realitat el compromís conjunt d'aquesta Agenda global que també ens interpel·la des de la perspectiva dels reptes pròxims a la nostra realitat. D'aquesta manera, aquesta Guia s'uneix i es nodreix d'aquests esforços proporcionant una **eina de suport** en el procés de definició i d'implementació de l'Agenda 2030 a nivell local.

La Guia contempla els reptes i les oportunitats de la localització des d'un espectre ampli de realitats locals com a resposta a la diversitat territorial de l'Espanya local, incloent-hi grans ciutats, però concedint una especial atenció a les particularitats dels **municipis petits, insulars o de l'Espanya rural i buidada**.

La **lectura de la Guia i dels recursos que ofereix pretén contribuir a sensibilitzar, conscienciar i promoure el paper actiu i la participació de tots els actors locals** en el procés de localització dels ODS. D'aquesta manera, esperem que aquesta Guia acompanyi els **representants polítics i el personal tècnic de les entitats locals** en el camí de la localització i implementació dels ODS en cadascun dels seus territoris.

1. https://issuu.com/femp/docs/carta_local_n_333_marzo_de_2020/1?ff.

COM UTILITZAR-LA?

Amb la finalitat de ser molt operativa i d'acompanyar el dia a dia de la gestió pública, la Guia s'estructura en **nivells de lectura diferents**, per donar resposta a les necessitats pràctiques de cada entitat local i en funció del grau de coneixement de cada persona usuària, des de les responsabilitats polítiques o tècniques, sobre les implicacions de l'Agenda 2030.

La Guia permet afrontar el procés com un tot o concentrar-se en aquells apartats que siguin més pertinents, segons el **moment del procés de localització en el qual es trobi l'entitat local**.

Per facilitar-ne l'ús, després d'una introducció breu sobre les oportunitats que ofereix l'Agenda 2030 i els ODS als governs locals, **la Guia recorre el procés de la localització a través de quatre fases, en les quals es descriuen a manera de fitxa cadascun dels passos que cal seguir**. Les icones que apareixen a la dreta pretenen facilitar la lectura i identificació de la informació més rellevant per a cada persona usuària en cadascun dels passos:

Així mateix, s'integren els mecanismes i processos que, de manera transversal, reforcen les diverses fases i permeten que el mateix procés de localització sigui un procés d'aprenentatge i de creació de capacitats i d'aliances amb els actors no públics locals com ara la societat civil, el sector privat i/o l'àmbit acadèmic.



QUÈ ES PRETÉN?



LES TASQUES PER FER DES DEL GOVERN LOCAL



TENIR EN COMPTE QUE EN EL CAS DE...



Els municipis més petits i/o de caràcter rural



Els territoris insulars



QUÈ PODEN APORTAR CADASCUN DELS ACTORS?



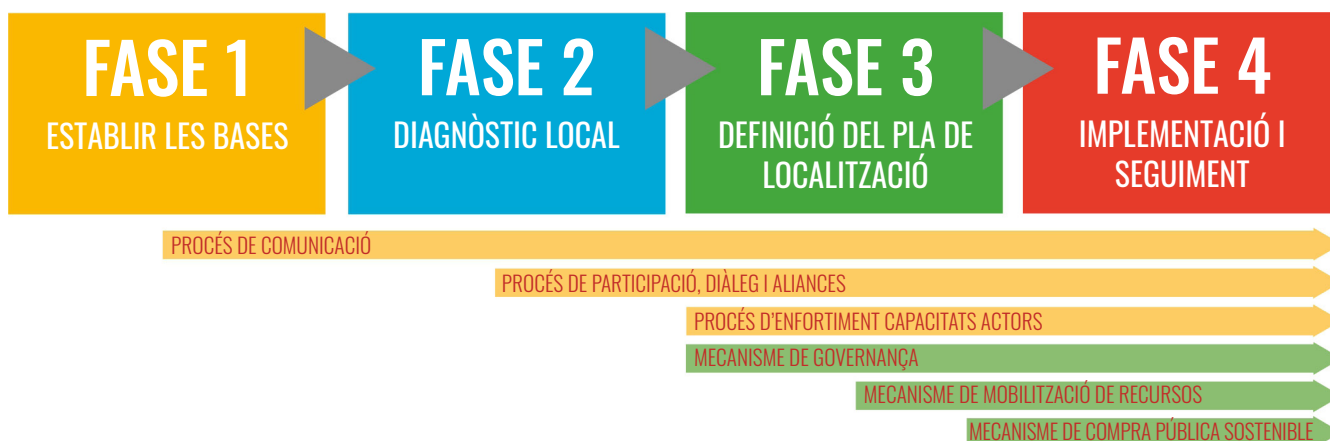
CAIXA D'EINES



APRENENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...





L'AGENDA 2030: UNA AGENDA D'OPORTUNITATS PER AL DESENVOLUPAMENT DELS GOVERNS LOCALS

QUÈ ÉS L'AGENDA 2030?

L'Agenda 2030 és un **compromís global de 193 països**, adoptat el 2015, després d'un **intens procés de participació** en el qual es van unir veus de diversos nivells de govern, inclosos, els municipis més petits del món, de les organitzacions de la societat civil, el sector privat i l'acadèmia.

- És el gran projecte de la humanitat, un **crit a la transformació**, universal i esperançadora.
- És una **agenda** per al **desenvolupament global**, però **partint de la realitat local**.
- És una agenda que s'ha de construir de **manera quotidiana** des d'un **enfocament multiactor**, amb la col·laboració de tots els actors públics i privats, per abordar els reptes compartits del territori.
- Aquesta col·laboració en l'abordatge dels reptes del territori ha de donar-se també entre els diversos ni-

vells d'Administració amb competències que afecten a aquest, de manera que es genere una **coherència multinivell en la presa decisions**, des del nivell local al provincial, regional, autonòmic i nacional.

- L'Agenda 2030 **materialitza els valors de la Declaració dels Drets Humans** amb accions i metes concretes.
- **Aporta un llenguatge universal per a treballar conjuntament**.
- Constitueix el nostre **full de ruta per planificar i alinear les polítiques en clau de sostenibilitat i integralitat**.
- Es focalitza en la **desigualtat, canvi climàtic** i a posar les **persones** al centre del desenvolupament com a subjecte i objecte per a la transformació sostenible.
- **És una agenda que comporta un canvi cultural** per millorar la nostra manera de viure en aquest món².
- Des d'una visió del **desenvolupament territorial que integra els àmbits econòmic, social i mediambiental** i les seves interaccions.

PRINCIPIS FONAMENTALS

Conservació i ús eficient de recursos Societats més inclusives i lluita contra la desigualtat Respecte dels Drets Humans Mobilitat sostenible Models de negoci i producció sostenibles Transició a una economia circular Consum sensible i sostenible Transformació del sistema productiu Ocupació estable i de qualitat Institucions sòlides, democràtiques, eficaces i transparents Administracions públiques promotores de sostenibilitat i d'equitat Lluita contra tota mena de violències Conscienciació ciutadana Estils de vida sostenibles Col·laboració entre actors

2. Per aprofundir més en la dimensió cultural de l'Agenda 2030, visita: http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/culturaods_web_es.pdf

QUINES OPORTUNITATS REPRESENTA PER ALS GOVERNS LOCALS?

■ Ofereix un **marc homogeni de planificació més eficient del desenvolupament sostenible** en el territori i en sinergia amb els diferents nivells de govern des d'un enfocament del local a nivell global i viceversa.

■ Presenta l'**oportunitat de revitalitzar i actualitzar l'agenda pròpia de cada territori des d'una visió de desenvolupament sostenible amb un enfocament més ampli i inclusiu, i des de la identificació dels reptes principals existents en cada context.**

■ El seu **caràcter integrador** promou a nivell local el canvi necessari per coordinar i integrar, des d'una perspectiva multidisciplinària, el conjunt de polítiques i plans locals que contribueixen al desenvolupament sostenible a mig-llarg termini.

■ Facilita un **full de ruta** per a una millor planificació, seguiment i mesurament dels resultats obtinguts.

■ Pel seu enfocament obert a la participació, ofereix **nous marcs per establir sinergies** amb diversos actors públic-privats.

■ **Reorienta i reforça les polítiques locals** cap a un desenvolupament més sostenible i inclusiu i promou **una major coherència de les polítiques que es desenvolupen.**

■ Genera un nou **llenguatge compartit** per afavorir la participació i representar la veu de totes les persones del territori.

■ Millora el posicionament dels ajuntaments, de les diputacions i dels governs autonòmics i del sector privat local per optar a noves **oportunitats de finançament.**

■ Obre la porta a la **participació en espais i fòrums internacionals**, en diàleg i coordinació amb altres Governos locals i institucions internacionals, contribuint a solucions globals des de la realitat local.

■ Canalitza una major consciència de la **ciutadania com a generadora de transformació cap a un desenvolupament més sostenible i inclusiu.**

L'**Agenda 2030** és per tant un **nou escenari d'oportunitats** però també implica tot un conjunt de responsabilitats de les pròpies entitats locals durant la pròxima dècada³ com a **protagonistes en la implementació d'aquesta Agenda 2030** des de la realitat dels seus territoris, i en **centra l'acció en les persones** (People), **el planeta** (Planet), **la prosperitat** (Prosperity), **la pau** (Peace) i **les aliances** (Partnership).

*No deixar a ningú
ni cap lloc enrere*





ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE I LA SEVA LOCALITZACIÓ

En el marc de l'**Agenda 2030** es van acordar **17 Objectius per al Desenvolupament Sostenible (ODS)**⁴ i amb un horitzó de compliment fins a l'any 2030. Cada ODS inclou diverses metes (en total 169) que contribueixen al compliment dels diferents objectius, des d'una visió holística i sistèmica que posa de manifest la interrelació entre les tres dimensions del desenvolupament sostenible: dimensió econòmica, social i mediambiental.

Vols saber més sobre els ODS?

- Per aprofundir en cada ODS i les seves metes visita la [pàgina de Nacions Unides sobre els ODS](#).
- Per conèixer el vincle amb el treball dels Governos locals, et recomanem la [Guia de Ciutats i Governos Locals Units \(CGLU\) "Objectius de Desenvolupament Sostenible, El que els Governos Locals han de saber"](#)

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE



4. Cimera de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides.

Què significa “LOCALITZAR ELS ODS”?

Si bé **els ODS són universals, aquests s'han de contextualitzar en cadascun dels territoris. La seva implementació és**, per tant, **local**, i promou la coherència en la presa de decisions entre els diversos nivells d'administració, i assegura que la contribució als ODS al territori permeti avançar-ne en la consecució a nivell provincial, autonòmic, estatal i global, **de “baix cap amunt”**.

L'enfocament territorial és, per tant, **clau per a la localització i implementació dels ODS**, i s'entén el territori com un espai complex i dinàmic, modelat per les relacions socials i històriques que es produeixen entre l'heterogeneïtat d'actors que hi concorren, en constant interacció.

El desenvolupament d'aquest espai ha de contemplar-se com a **sistèmic**, de manera que integra els components socials, econòmics, mediambientals i de governança, i és **dinàmic, fruit de la interacció entre els diversos actors** (enfocament multiactor). És el resultat d'un **procés participatiu i de construcció col·lectiva** que comparteix reptes comuns a llarg termini, com ara els ODS identificats en el territori.

Aquest enfocament de desenvolupament territorial requereix un **exercici de planificació i gestió més eficient** que tingui com a **punt de partida la realitat del territori i les actuacions que ja s'estan duent a terme**, com es vol promoure un desenvolupament més inclusiu i sostenible amb les capacitats existents i què seria necessari per tenir un impacte més transformador, que no deixi ningú enrere. En aquest exercici és essencial una planificació integrada de les polítiques municipals, mitjans d'implementació i el mesurament de l'avanç i els assoliments aconseguits.

A través de la localització, s'adapten a la realitat local les metes i els indicadors dels ODS. La Mancomunitat del Comtat de Huelva ens compta la seva experiència.

D'aquesta manera, la localització de l'Agenda 2030 suposa una **oportunitat per a reorientar les prioritats i necessitats locals** cap a un desenvolupament més sostenible i socialment inclusiu.

Per què és important localitzar?

Tots els ODS tenen **metes vinculades amb les responsabilitats** dels governs locals i, en particular, amb el seu mandat de prestació de serveis i de promoure un desenvolupament territorial endogen, inclusiu i sostenible.

És un **procés per empoderar a tots els actors locals, públics, privats i de la societat civil, inclosa la ciutadania no organitzada**, amb la finalitat de contribuir al desenvolupament sostenible des de les necessitats i dels reptes que s'identifiquen a nivell local. Els ODS únicament es poden aconseguir si els **actors locals participen plenament, no solament en la implementació, sinó també en la definició i monitoratge de l'agenda local 2030**.

Marc internacional de l'Agenda de Localització: oportunitats del marc espanyol descentralitzat per a una construcció de l'agenda multiactor, multinivell i “de baix cap amunt”

El quadre següent mostra les fites fonamentals de l'Agenda de Desenvolupament Internacional que consoliden el creixent pes dels processos de localització dels ODS en els territoris i la seva construcció de “baix a dalt”, de manera que es genera una coherència multinivell entre els diversos nivells d'administració.

Entorn d'aquests acords, **els actors locals poden tenir un paper rellevant en els diàlegs internacionals sobre l'avanç de l'Agenda Global des dels territoris, els desafiaments i les oportunitats**.

L'Administració General espanyola, per la seva específica estructura descentralitzada, reuneix unes condicions idònies per ser un referent en l'Agenda de Desenvolupament Global des d'una aposta per la localització dels ODS globals al nivell local i la seva **construcció de baix a dalt, de manera que contribueix als ODS provincials, autonòmics, nacionals i internacionals**.

Diàlegs en el si del Grup de Desenvolupament de Nacions Unides sobre la localització de l'Agenda post 2015

Reconeixement del paper de les autoritats locals i subnacionals com a actors clau per a la nova Agenda de Desenvolupament Internacional i el seu compromís per integrar-hi l'enfocament de drets humans.

Global Task Force

Possibilita la participació activa dels actors locals a través de la Unió de Ciutats i Governos Locals CGLU i la Global Task Force.

Reforma del Sistema de Desenvolupament de Nacions Unides: nova orientació del sistema a potenciar i articular un procés multiactor multinivell per a la implementació de l'Agenda 2030

Els desafiaments del desenvolupament sostenible requereixen accions col·lectives, coordinades i complementàries de tots els actors públics i privats, i el paper dels governs locals serà clau per respondre als desafiaments a cada territori.

**Iniciativa ART-PNUD
(Articulació de Xarxes Territorials per al Desenvolupament Humà Sostenible)**

Enfortiment dels rols dels governs locals i regionals com a socis i agents fonamentals per al desenvolupament dels programes de governança local i desenvolupament local. La Iniciativa Art-PNUD presta un suport clau als governs locals i regionals en el procés de localització dels ODS.

Local 2030

Aquesta plataforma possibilita que els governs locals comparteixin eines, experiències, noves solucions i guies per donar suport a la localització dels ODS. En particular, aporten una caixa d'eines amb una gran varietat de mecanismes i d'instruments concrets, pràctics i adaptables per a la implementació, el monitoratge i la revisió de les accions dels ODS en el context local.

Compromís de Sevilla

Un compromís decidit de *"situar els governs locals i les seves poblacions, empreses locals, organitzacions de base i altres actors locals en el centre del desenvolupament, de la implementació, del seguiment i de la revisió de les polítiques dels ODS, així com promoure la cohesió territorial i rural-urbana, les ciutats sostenibles i les àrees rurals, a través d'enfocaments intersectorials i integrats per al desenvolupament local i territorial sostenible..."*.

Declaració FEMP Agenda 2030

Renova i reforça políticament el lideratge i compromís d'aterrar els ODS a les ciutats i territoris de baix a dalt.

Pla d'Acció per a la Implementació de l'Agenda 2030. Cap a una Estratègia Espanyola de Desenvolupament Sostenible

El Pla d'Acció destaca com "els governs locals i regionals poden donar suport per aconseguir els ODS a través de l'acció "des de baix", i com els ODS poden oferir un marc per a la política de desenvolupament local".

Report de Policy Options per a l'Agenda de Finançament per a el Desenvolupament, Propostes del Govern d'Espanya, 23 de setembre de 2020 davant l'Assemblea General de Nacions Unides

A petició del Govern d'Espanya, s'inclou la necessitat que la mobilització de recursos financers públics i privats per a l'assoliment de l'Agenda 2030 inclogui el finançament del desenvolupament dels territoris i s'integri en el procés de localització dels ODS.

Què aporta al treball de l'entitat local i el seu compromís amb la ciutadania?

- Dissenyar les polítiques públiques locals tenint en compte un **enfocament més integral i de drets**.
- Facilitar la **recuperació, la implementació o l'aprofundiment de processos de planificació preexistents** des d'una major consciència de les interrelacions i els efectes que les diverses polítiques generen.
- Orientar la formulació de **metes de mitjà i llarg termini** d'acord amb els reptes i les problemàtiques locals que es volen abordar.
- Afavorir **la priorització i el seguiment de les polítiques**.
- Facilitar el **monitoratge** de les **polítiques públiques** i el **mesurament dels resultats** ja consolidats.
- Promoure l'**articulació de les polítiques locals amb els nivells provincial, regional, nacional i internacional**.
- Incorporar en el disseny i la implementació de les polítiques locals les **tres dimensions del desenvolupament**

sostenible (econòmic, social i mediambiental).

- Permetre focalitzar **accions específiques per a aquelles persones i aquells grups que viuen en condicions de major vulnerabilitat i exclusió**.
- Promoure una **escolta activa d'altres veus** durant el procés, més enllà del públic, i la **mobilització** d'actors com la societat civil o l'acadèmia per a contribuir des dels seus àmbits d'actuació a l'Agenda 2030.
- **Sensibilitzar la ciutadania** sobre la importància d'adoptar hàbits de vida més sostenibles i **empoderar-la** per a promoure i exigir als governs un compromís decidit amb l'Agenda 2030.
- Impulsar la **mobilització del sector empresarial i altres actors cap a la col·laboració, i cocreació i innovació per al desenvolupament sostenible i inclusiu**.

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible i la Nova Agenda Urbana

Si com hem vist, l'**Agenda 2030** és el **marc per al disseny de polítiques de desenvolupament sostenible i inclusiu** i els **ODS** ens marquen “què”, la **Nova Agenda Urbana** constitueix un marc per a l'acció vinculat amb l'assoliment del ODS 11, per aconseguir que les ciutats siguin més inclusives, segures, resilents i sostenibles. La Nova Agenda Urbana és, per tant, part de l'Agenda 2030.

En concret, l'**Agenda Urbana local** és una **eina útil i una oportunitat excel·lent per a una major coherència i complementarietat de les polítiques articulades entorn del ODS 11**. L'Agenda Urbana contribueix a ordenar la presa de decisions en entorns urbans amb una visió estratègica de manera que totes siguin coherents, sistemàtiques, integrades i basades en la coordinació i cooperació de totes les àrees municipals amb la resta de les administracions i els agents involucrats.



GUIA DIVULGATIVA AGENDA URBANA ESPANYOLA

Font: **FEMP**.

IV.

PASSOS PER A LA DEFINICIÓ I LA IMPLEMENTACIÓ DE L'AGENDA 2030

El camí cap a la localització s'inicia en un punt de partida immillorable: la gran experiència i saber fer de totes i cadascuna de les entitats locals. Des de les grans ciutats fins als petits municipis de l'Espanya rural i buidada, els ajuntaments, les diputacions, els capítols i els consells insulars porten anys atenent les necessitats de les persones que viuen al seu territori a través de la prestació de serveis públics.

D'aquesta manera, partint d'aquesta realitat, **el procés de localització dels ODS als territoris consisteix**, tal com s'explicarà al llarg de la Guia, a **treballar de manera integrada i articulada entorn dels àmbits fonamentals de transformació següents**:

- El **disseny i/o l'adaptació dels plans i de les polítiques** per abordar els desafiaments del desenvolupament sostenible i l'avanç dels ODS al territori, des d'un diagnòstic adequat que permeti identificar els principals reptes existents i els col·lectius que s'estan quedant enrere, fins a la implementació i el monitoratge.

- La **generació de coneixement, interès i compromís en la ciutadania**.

- El **desenvolupament de les capacitats** que requereix aquesta Agenda en l'Administració i en els actors privats.

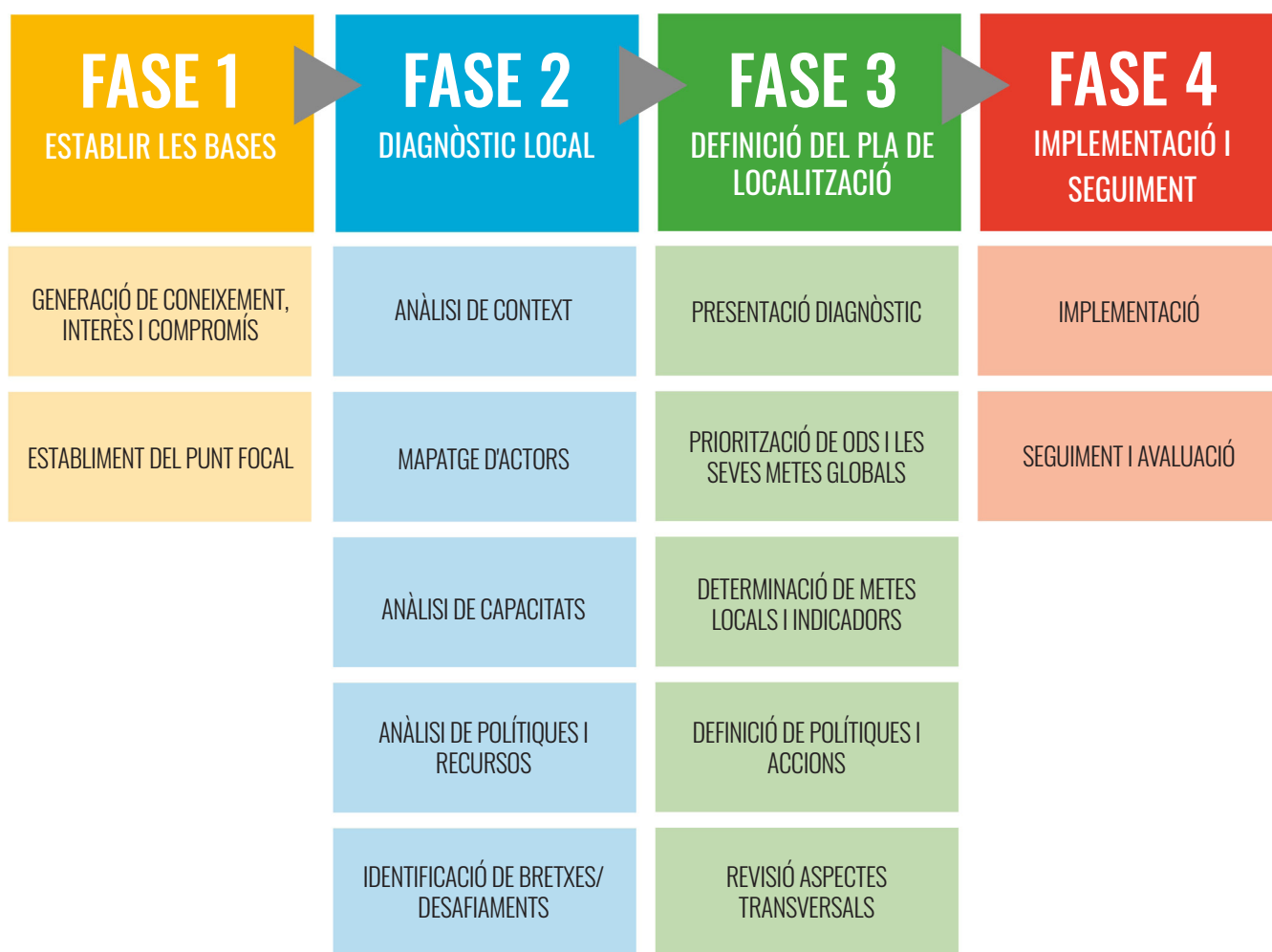
- La **mobilització de la col·laboració i el diàleg entre els actors públics i privats** tant per al disseny dels plans i de les polítiques com per a la implementació.

- L'**atracció de recursos financers públics i privats** cap als plans i a les polítiques per al desenvolupament sostenible del territori i l'avanç en els ODS.

Així, en les pàgines següents s'ofereix un **full de ruta per a acompanyar els ajuntaments, les diputacions, els capítols i els consells insulars en aquest camí**. De manera senzilla i pràctica es poden seguir els passos i les estratègies que calen per portar amb èxit la incorporació dels principis de l'Agenda 2030 en la planificació local.

L'explicació de cada pas s'acompanya d'eines diverses i d'experiències d'altres entitats locals del context espanyol i internacional per continuar aprenent en el camí. Així mateix, donada la diversitat de la realitat local espanyola, es podrà trobar en cadascun dels passos les particularitats i els reptes propis dels municipis més petits, de l'Espanya rural i buidada i dels territoris insulars.

Comencem el recorregut...



FASE 1

ESTABLIR LES BASES

1.1. GENERACIÓ DE CONEIXEMENT, INTERÈS I COMPROMÍS

QUÈ ES PRETÉN?

Un aspecte clau en el procés de localització de l'Agenda 2030 és la necessitat de disposar de **la implicació i el compromís del conjunt d'empleats públics i de la ciutadania**. Per a això, és important que l'Agenda 2030 sigui en primer lloc coneguda, transmetent adequadament l'oportunitat i els desafiaments que comporta com a projecte de transformació i construcció col·lectiva. Es tracta, en definitiva, de dur a terme una sèrie d'accions tant a nivell del sector públic com amb la ciutadania per estendre el coneixement de l'Agenda 2030 i els ODS i suscitar així l'interès i involucració de totes les parts (tot el teixit social del territori, incloent-hi al sector privat). En l'àmbit polític també és recomanable que l'Agenda 2030 sigui coneguda i reconeguda pel conjunt de les opcions polítiques existents al territori. Aquest pas és clau per establir les bases per a les fases següents i construir una narrativa entorn de l'avanç del procés de localització.

TASQUES PER FER DES DEL GOVERN LOCAL

Per la seva proximitat a la ciutadania, els governs locals són claus per promoure la seva implicació i la de la resta d'actors presents al territori (organitzacions de la societat civil, sector privat i acadèmia) a través de:

1. PRENDRE CONSCIÈNCIA DES DEL MATEIX GOVERN LOCAL:

- **Fer una declaració institucional de compromís per part del govern del territori**, que inclogui el major nombre de forces polítiques i actors públics. Com es tracta d'un procés a llarg termini, cal garantir-ne la continuïtat i direcció estratègica, més enllà d'un cicle de govern, amb la finalitat de generar predictibilitat i estabilitat que permeti aconseguir impactes transformadors en els objectius identificats.
- **Reflexionar internament** (ex. a través d'un grup de treball liderat des de la presidència i l'alcaldia juntament amb tot l'equip de govern, i la participació tècnica representativa de totes les àrees) **sobre les oportunitats que presenten els ODS** per millorar la planificació i gestió interna, promoure un canvi de la mateixa cultura institucional, millorar la prestació de serveis a la ciutadania des d'un enfocament més integral i coordinat, entre altres aspectes.
- Depenent del nivell de coneixement de l'equip de govern i del personal tècnic, **dissenyar un pla de formació sobre l'Agenda 2030 i el procés de localització dels ODS** (curs en línia, seminari, taller...) dirigit a tota la institució i no solament a les persones responsables d'aquest procés.
- **Adhesió a la Xarxa d'Entitats Locals per desenvolupar els ODS de l'Agenda 2030**.
- **Crear un grup de treball amb representants del nivell polític i tècnic que lideri el procés** de localització dels ODS, amb capacitat d'atreure i de convèncer la resta de la institució⁵.
- **Comunicar a la ciutadania** tots els passos que des del govern local es fan (notes de premsa al web institucional, visibilització en mitjans de comunicació i xarxes socials, etc...).

5. Per a més info veure pàg. 24 de la "Guia per a la Localització dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia".

2. CONSCIENCIAR LA CIUTADANIA SOBRE LA REPERCUSSIÓ POSITIVA DELS ODS EN LA MILLORA DE LA SEVA QUALITAT DE VIDA I EMPODERAR-LA COM A AGENT DE CANVI CAP A LA TRANSFORMACIÓ:

- **Organitzar esdeveniments de presentació de l'Agenda 2030**, de manera que es transmeti la voluntat institucional de desenvolupar-la amb la participació dels diversos actors.
- **Organitzar campanyes de promoció d'hàbits sostenibles**, de consum responsable, de reciclatge, etc... associant-los a l'Agenda 2030.
- **Promoure activitats culturals** (teatre, música, pintura...) i **esportives** com a estímuls col·lectius per a un major coneixement i una apropiació dels ODS.

3. ESTABLIR SINERGIES AMB ALTRES ACTORS:

- **Mobilitzar i reforçar les aliances entre els diversos actors locals** (ONG i organitzacions del tercer sector, teixit empresarial, cambres de comerç, universitats, col·legis i instituts, biblioteques, escoles d'ensenyament de persones adultes, organitzacions sindicals, mitjans de comunicació...) a través de signatures de convenis de col·laboració, campanyes de sensibilització conjuntes, etc. Per a això, s'identificarà el teixit associatiu present al territori, i si no hi existís, es mobilitzaran els recursos necessaris per a crear-lo.
- **Promoure iniciatives complementàries d'Educació per al Desenvolupament Sostenible** en espais locals formals, no formals i informals d'educació per a integrar els ODS.
- **Donar suport a les iniciatives de les universitats** per integrar els ODS en les diverses àrees de coneixement.



TENIR EN COMPTE QUE EN EL CAS DE...



MUNICIPIIS MÉS PETITS I/O RURALS les associacions de veïns, clubs de lectura o les biblioteques, l'escola o el bar del poble poden ser espais clau per difondre informació sobre quines accions de la nostra vida quotidiana ja estan contribuint als ODS i crear una major consciència sobre temes de sostenibilitat ambiental, estalvi d'energia, etc.



En **MUNICIPIIS RURALS I DE MUNTANYA O EN TERRITORIS INSULARS**, l'accés a les noves tecnologies és clau per superar la sensació de "aïllament" (per exemple, en les activitats formatives i de sensibilització de caràcter presencial). Pel que fa a això, cal el compromís i suport de les comunitats autònomes i/o de les diputacions per garantir aquest accés en les zones més remotes i aïllades.

ACLARIMENT SOBRE NOMENCLATURA UTILITZADA AL LLARG DE LA GUIA

Grup de treball: Grup conformat per representants polítics i personal tècnic per reflexionar i fer propostes sobre l'Agenda 2030 i la seva integració en les polítiques i els programes municipals i dinamitzar i implicar la resta de l'entitat local en el procés de localització dels ODS. Es recomana que aquest grup es pugui obrir a altres actors no públics (societat civil, acadèmia, sector privat, etc...) per garantir una participació inclusiva al llarg del procés.

Punt Focal: Persona o àrea de referència del procés de localització de l'Agenda 2030 en l'Entitat Local. En el cas de ser una persona, normalment es tracta d'alt funcionari o d'un membre del govern municipal amb ascendència sobre les àrees municipals. El Punt Focal pot ser el responsable d'una àrea, així com la mateixa àrea, o bé, de vegades, pot ser creada una unitat nova amb aquesta comesa.

Punts focals en les altres àrees de les entitats locals: Es refereix als referents en l'organització per contribuir a la integralitat del pla de localització (inclosa l'adequada transversalització dels enfocaments de Drets Humans, gènere, infància, equitat, i sostenibilitat).



CAIXA D'EINES

- Model de declaració institucional.
- Informació General adhesió Xarxa d'Entitats Locals per a l'Agenda 2030 – FEMP.
- Qüestionari sobre el Coneixement dels ODS de la *"Guia per a la Localització dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia"*.
- En la Guia *"170 accions diàries per transformar el nostre món"* es recullen idees perquè la ciutadania incorpori els ODS a la seva vida quotidiana.
- Campanya de Nacions Unides *"Fes possible el canvi. Accepta el Desafiament"*.
- Campanya de Nacions Unides *"Actua ara"* destinada a l'acció individual enfront del canvi climàtic i a la sostenibilitat.



APRENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

- Exemple de publicació en una pàgina web institucional. <http://www.dpz.es/noticias/por-la-incorporacion-la-diputacion-de-zaragoza-al-proceso-de-localizacion-de-la-agenda-2030-y-la-promocion-de-los-objetivos-de-desarrollo-sostenible-en-la-provincia>
- *L'Aliança de Ciutats pel Desenvolupament Sostenible*, respon a la voluntat del Consell de la Generalitat Valenciana de difondre i traslladar a nivell local la importància de comprometre's amb els ODS.
- *Programa DEAR* de la Unió Europea.
- Els alcaldes de la Regió de Flandes (Bèlgica) expliquen a la seva ciutadania els Objectius de Desenvolupament Sostenible. <https://plataforma-dev.eu/flemish-mayors-explain-the-sustainable-development-goals-in-video/>



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

- Les **campanyes de sensibilització dirigides a la ciutadania són una gran oportunitat per mobilitzar i construir aliances** entre els diversos actors locals. Com més gran sigui la implicació activa d'altres actors locals com la societat civil i el sector privat, més legítima i pertinent resultarà la inclusió dels ODS en la planificació local.
- La promoció d'**espais multiactor** permet, entre altres aspectes positius, **una major apropiació de l'Agenda 2030 i la legitimació del procés de presa de decisions**.
- Cal incidir en l'**oportunitat que aquesta Agenda universal i local suposa per materialitzar les aspiracions ciutadanes** per a una societat futura millor, més sostenible, justa i inclusiva.
- És **clau assegurar la diversitat** en totes les iniciatives organitzades (participació de persones de diverses cultures i orígens, gèneres, persones amb discapacitat, edat...).
- És essencial **generar espais d'intercanvi d'experiències i de cerca de solucions conjunes**.
- **Aprofitar les xarxes i les organitzacions** que ja estan impulsant estratègies de desenvolupament sostenibles com ara, per exemple, en el marc de l'Agenda 21.

1.2. ESTABLIMENT DEL PUNT FOCAL DE L'AGENDA 2030



QUÈ ES PRETÉN?

A l'inici del procés de localització és clau **designar a la persona/àrea** que, des dels plans polític i tècnic, tindran dins del govern local la responsabilitat d'impulsar i de coordinar el procés de localització i d'implementació dels ODS, així com el seguiment de l'avanç en la consecució dels reptes prioritaris identificats i l'assoliment de les metes plantejades, per dur a terme ajustos en cas que es consideri necessari.



QUI ÉS/POT SER EL PUNT FOCAL DE L'AGENDA 2030 DINS DEL GOVERN LOCAL?

És clau que aquesta àrea tingui una **dependència directa de la presidència de la diputació/del capítol/del consell insular o de l'alcaldia** per garantir la capacitat d'involucrar i de coordinar les diverses àrees implicades en la consecució dels ODS. Es recomana que els equips integrin persones amb responsabilitats polítiques i personal tècnic.



TASQUES PER FER DES DEL GOVERN LOCAL

- Verificar si hi ha ja una àrea encarregada d'aquesta funció.
- Si n'hi ha una, valorar quines són les seves capacitats reals per dur a terme aquest procés i, si escau, la necessitat de reforçar-les (ex. dotació de més personal, formació, etc...).
- Si no n'hi ha una, hauria de crear-se. És molt important que aquesta àrea tingui el major suport polític i institucional possible per garantir la legitimitat del procés de localització i d'implementació dels ODS.
- Informar i establir sinergies amb la resta d'àrees. És important que aquest mandat de coordinació provingui del responsable polític i que es nomeni una persona responsable en cada àrea, que faciliti la coordinació i l'intercanvi d'informació amb el punt focal de l'Agenda 2030.



FUNCIONS DEL CÀRREC POLÍTIC DINS DE L'ÀREA

- Difondre el procés de localització i d'implementació dels ODS en les instàncies executives i legislatives locals.
- Presentar al conjunt del gabinet les metes globals de ODS i les metes nacionals i provincials que són significatives per a la realitat local.
- Determinar la composició d'un equip a càrrec del procés de localització.
- Coordinar la realització del diagnòstic local per identificar els reptes prioritaris per abordar.
- Coordinar el procés de prioritització d'objectius, de determinació de metes i d'indicators locals, de definició de les polítiques per aconseguir aquestes metes (incloent-hi, si escau, la reorientació de les existents o bé la definició de noves línies de treball en forma de polítiques locals).
- Coordinar l'elaboració del document final del Pla de localització.
- Coordinar el procés d'implementació i de monitoratge del Pla de Localització.
- Comunicar les diverses etapes del procés i els avanços que es van aconseguint.



FUNCIONS DE L'EQUIP TÈCNIC

- Identificar per cada ODS aquelles àrees i/o aquells programes del municipi que ja estan contribuint o estan relacionats amb l'Agenda 2030.
- Establir pautes en relació a la rutina de treball, com ara agenda de reunions, elaboració d'informes, formes de registre de les activitats, etc.
- Coordinar el procés d'elaboració del diagnòstic local.
- Elaborar la proposta tècnica de prioritització d'objectius i de metes ODS.
- Elaborar la proposta tècnica de determinació de metes locals i d'indicadors i de les polítiques per aconseguir aquestes metes (incloent-hi, si escau, la reorientació de les polítiques existents o bé la definició de noves línies de treball en forma de polítiques locals).
- Elaborar la proposta tècnica per al sistema de monitoratge.
- Dissenyar i implementar el pla de comunicació de la iniciativa ODS, que acompanyarà tot el procés de localització.
- Convocar o dissenyar espais multiactor per involucrar els diversos actors presents al territori (organitzacions socials, empresarials, acadèmiques, etc.) en el procés de localització.



TINGUES EN COMPTE QUE EN EL CAS...



DELS MUNICIPIS MITJANS O PETITS pot consistir en un petit equip. En aquest cas serà clau una bona coordinació i un intercanvi d'informació amb altres àrees departamentals de caràcter sectorial (educació, ocupació, etc.) i transversal (igualtat de gènere, infància, medi ambient...). Fins i tot en ajuntaments molt petits i rurals on l'estructura del govern local és molt limitada, la responsabilitat recau sobre l'alcalde o vicealcalde. En àrees rurals compostes per petits municipis els alcaldes o les alcaldesses de les pedanies poden ser bons aliats en aquest procés. En municipis grans o urbans, aquest equip segurament tindrà una major complexitat, i per això es recomana crear subcomissions o equips de treball temàtics per generar una dinàmica de treball més productiva.



CAIXA D'EINES

Quadre 1.1.1: Identificació de les àrees municipals relacionades directament amb l'adequació dels objectius per a facilitar la relació entre els ODS, les diverses instàncies de govern i els seus responsables tècnics i polítics.

OSD	META	ÀREES/REGIDORIES DE L'AJUNTAMENT/DE LA DIPUTACIÓ						
		Serveis Socials	Ocupació	Urbanisme	Cultura	Medi Ambient	Igualtat de Gènere	Economia
OSD 1...	1.1. 1.2....							

Font: Basat en el Manual per a l'Adaptació Local dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, Argentina.



APRENTENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

■ **ALMERIA 2030** com a empresa municipal.



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

■ L'establiment d'un **grup de treball interdisciplinari** és una bona manera de connectar les àrees dels òrgans dels governs locals. Aquests grups soles estar dirigits per l'alcalde o per l'alcaldesa o president / presidenta amb l'objectiu de mobilitzar l'interès i el compromís de totes les àrees, tots els departaments i totes les institucions.

■ És important que el punt focal tingui en consideració els antecedents de planificació que poden haver-hi al territori (plans estratègics anteriors o actuals, plans d'actuació d'àrees, etc.), així como l'experiència de les àrees municipals a càrrec d'aquests.

■ És imprescindible **implicar i coordinar-se amb les àrees/els punts focals a càrrec de la integració dels enfocaments transversals** (drets humans, gènere, infància, equitat, sostenibilitat, etc.) en la definició d'objectius, metes i indicadors que transversalitzen aquestes perspectives tant en la planificació com en el seguiment de les metes locals.

■ La **participació activa de les àrees de dades i estadística** és clau tant en la definició de metes i indicadors com en el monitoratge de la implementació del Pla de Localització. Si no existeixen, aquest procés és una excel·lent ocasió per a abordar com millorar la recollida i sistematització de dades estadístiques a partir de la informació ja existent a nivell municipal, provincial i nacional.

FASE 2

DIAGNÒSTIC LOCAL

2.1. ANÀLISI DE CONTEXT



QUÈ ES PRETÉN?

Per a prendre decisions sobre quines són les prioritats i les accions que es duran a terme per contribuir als ODS, en primer lloc, i imprescindiblement, cal **conèixer** bé quina és **la realitat de les persones que viuen a les ciutats i als pobles del territori, els seus interessos i necessitats diferenciades** segons l'edat, el sexe, l'origen..., així com **els reptes ambientals del territori o les oportunitats i dificultats** a les quals s'enfronta el teixit empresarial.



TASQUES PER FER DES DEL GOVERN LOCAL

1. Revisar els documents de diagnòstic i/o documents de planificació estratègica i els plans locals existents o pre-vis (ex. Agenda 21, EDUSIs, Agendes Urbanes Locals, etc...) o altres fonts d'informació (ex. ecobaròmetres...)
2. Valorar si hi ha necessitat d'actualitzar-lo i detectar-hi les llacunes d'informació existents.
3. El punt focal ha de coordinar amb les diverses àrees i els departaments sectorials i transversals l'anàlisi i sistematització de la informació rellevant. Si fos necessari, coordinar així mateix amb les conselleries sectorials i transversals de la comunitat autònoma.
4. Verificar la informació disponible en les dades estadístiques existents en la diputacions provincials (ex. Enquesta d'Infraestructures i Equipaments Locals) o en l'Institut d'Estadística de la comunitat autònoma, Institut Nacional d'Estadística, etc...
5. Si n'hi ha, **coordinar-la amb l'àrea d'estadística** o anàloga del govern local.
6. **Analitzar les oportunitats que presenta l'Agenda 2030 per al desenvolupament del territori i les problemàtiques principals locals** (incloent-hi la realitat dels col·lectius més vulnerables i les necessitats particulars de les dones) amb les àrees que han de participar en aquest procés.
7. Valorar en quina mesura es prioritzarà la recollida i l'anàlisi de la **informació qualitativa** que es pot extreure de les reunions amb responsables polítics i personal tècnic del govern local (entrevistes amb informadors locals: persones expertes locals, membres d'organitzacions de la societat civil, representants de sectors econòmics, etc.; i activitats de participació: sessions de participació, enquestes de percepció a la població...).
8. Elaborar un **diagnòstic sintètic i pràctic** que permeti la **presa de decisions** en els passos següents del procés de localització de ODS i que sigui d'**utilitat per a la gestió** en el si del Govern Local.
9. **Validar** en un taller o en una jornada **internament i amb la resta d'actors implicats** el document de diagnòstic final.



TENIR EN COMPTE QUE EN EL CAS DE...



MUNICIPIS PETITS I RURALS

aquest tipus d'informació serà més escassa, i serà més oportú orientar els esforços en la captació d'informació qualitativa procedent dels responsables municipals, de la mateixa població i d'altres agents locals. En ciutats i municipis més grans, hi ha més possibilitats que hi hagi informació quantitativa i documents de referència, i aquests podran constituir una base bastant completa per afrontar-ne el diagnòstic.



QUÈ PODEN APORTAR ALTRES ACTORS?

Crear un **espai multiactor** en el qual es presenti i contribueixi al diagnòstic per part de tots els actors presents al territori (societat civil, sector privat, acadèmia...) per donar major legitimitat al diagnòstic i a la planificació posterior. Pot ser presencial o través d'enquestes, de canals de participació ciutadana en webs institucionals, etc. Les universitats i, en concret, els **observatoris de sostenibilitat**, o altres amb caràcter més sectorial, són una rica font d'informació.



CAIXA D'EINES

ELEMENTS CLAU D'UN DIAGNÒSTIC

- Recopilació estructurada i sintètica dels aspectes més rellevants i dels reptes observats al territori (incloent-hi les discriminacions de gènere i les problemàtiques principals de les persones que viuen en condicions de major vulnerabilitat i exclusió).
- Integració d'aspectes qualitatius i quantitatius.
- Identificació dels àmbits d'actuació prioritaris en el marc de l'Agenda 2030 des d'una perspectiva intersectorial.
- Malgrat el caràcter sintètic, la redacció procurarà ser rigorosa i evitarà missatges excessivament generalistes.

LLENGUATGE/ESTIL

- Combinació equilibrada de textos i diagrames, gràfics i taules de dades, i síntesis de continguts.
- Textos sintètics i amb rigor tècnic però, alhora, comprensibles.

Font: Adaptació de *Guia metodològica per a la revisió de plans d'acció-Agenda Local 21 en municipis de la CAPV*.

- **Manual per integrar la perspectiva de gènere en el desenvolupament local.**
- Per conèixer altres eines interessants, visita LOCAL 2030.



APRENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

- **Estudi diagnòstic de la situació actual i avaluació de la ciutat de Sevilla** en el compliment dels 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030.
- **Almeria 2030.**
- **Estudi sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible en àmbit municipal - Ajuntament de Fuenlabrada** (inclou línia de base).



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

- Un bon mapatge inicial dels informes/diagnòstics ja existents i la identificació de les llacunes d'informació **evita començar des de zero**.
- Atès que moltes vegades les capacitats de temps i capacitats tècniques són limitades, és clau **centrar-se en aquells àmbits que es considerin prioritaris i que puguin tenir més llacunes d'informació prèvia**.
- Seria ideal **combinar fonts d'informació de naturalesa diferent** (quantitativa, documental i qualitativa)
- Els **destinatari principals** són els **responsables polítics i el personal tècnic**, així com els **agents socials i econòmics presents al territori**, a més de la ciutadania.

2.2. MAPATGE D'ACTORS DE LA SOCIETAT CIVIL, DEL SECTOR PÚBLIC I DEL SECTOR PRIVAT RESPECTE ELS ODS



QUÈ ES PRETÉN?

El pla de localització és un compromís de treball conjunt per al desenvolupament sostenible i inclusiu del territori. Per això, després de conèixer la “foto” actualitzada del territori i les seves persones, cal identificar quins agents de desenvolupament són presents, estan interessats en el procés, tenen o poden tenir influència sobre aquest i/o són rellevants. Aquest mapatge ha de ser el més ampli possible per no deixar ningú enrere.



TASQUES PER FER DES DEL GOVERN LOCAL

1. Identificar els actors principals presents en el territori *Font: Adaptat de Guia per a la implementació dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia.*

2. Analitzar les seves característiques respecte a la missió i les activitats, disposició per a participar, col·laborar i contribuir al procés de construcció col·lectiva de l'Agenda 2030. Inclou l'anàlisi de les relacions entre els actors, factor clau si es vol promoure les aliances i els enfocaments de treball multiactor.

Aquest mapatge d'actors i relacions entre aquests suposa prendre consciència de la diversitat, realitat i complexitat inherents a la realitat social i política del territori, i ha de facilitar la promoció d'instàncies o espais de diàleg i intercanvi, aspecte essencial per facilitar els processos de participació de l'Agenda 2030.



Font: Adaptat de Guia per a la implementació dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia.



TENIR EN COMPTE QUE EN EL CAS DE...



MUNICIPIIS MÉS PETITS I RURALS, les associacions de veïns i culturals tenen un paper essencial, igual que les pedanies.

- Municipis més petits, les PIME tindran un paper clau en la promoció d'un teixit productiu local i de proximitat i, fins i tot, proposar solucions innovadores sostenibles.
- Municipis rurals, les escoles i biblioteques són un actor clau de difusió⁶.

⁶. Experiències interessants: “La lliçó més gran el món” <https://www.unicef.es/noticia/la-leccion-mas-grande-del-mundo-los-ods-en-la-escuela>; <https://escuelasdesarrollosostenible.org/>; <https://aulasods.com/>.



QUÈ PODEN APORTAR CADASCUN DELS ACTORS?

GOVERNS REGIONALS I LOCALS

- Identificar el coneixement de la població sobre els ODS.
- Impulsar models de participació i governances multiactor i multinivell.
- Establir prioritats d'actuació i plans estratègics alineats amb els ODS.
- Integrar la visió del desenvolupament sostenible inclusiu en les seves polítiques.
- Procurar estratègies a mitjà-llarg termini que comptin amb els agents clau.
- Promoure el canvi de la seva cultura institucional sobre maneres de gestió més inclusives, i més transversals, i generar un llenguatge comú i inclusiu i una gestió del coneixement compartida, entre altres aspectes.

SOCIETAT CIVIL

- Definir propostes concretes i polítiques transformadores des del coneixement de la realitat i partint dels enfocaments transversals (gènere, drets humans, equitat, infància, etc.).
- Demandar als poders públics el compliment dels compromisos i de les obligacions adquirides per a l'assoliment dels ODS.
- Secundar i acompanyar les persones que es troben en situació d'exclusió i vulnerabilitat perquè puguin fer arribar les seves demandes i assegurar que s'incloguin els interessos individuals i col·lectius en el pla de localització.
- Denunciar situacions d'exclusió i de vulneració dels drets humans existents al territori.
- Sensibilitzar sobre els drets humans i promoure la implicació de la ciutadania en l'assoliment dels ODS.

AGENTS DE CONEIXEMENT I DIFUSIÓ (centres educatius i universitats)

- Investigació sobre els ODS.
- Cerca de solucions i enfocaments innovadors.
- Educar i promoure valors per a un desenvolupament sostenible inclusiu.
- Mobilitzar i implicar la infància i la joventut.
- Crear consciència per a una ciutadania responsable.

SECTOR PRIVAT

- Generar valor social i responsabilitzar-se amb la protecció mediambiental.
- Incorporar criteris de sostenibilitat, pensament a llarg termini i d'acompliment ambiental, social i de governança (ASG) en els seus models empresarials.
- Aplicar noves solucions tecnològiques i ser agent d'innovació.
- Participar en la generació d'aliances.

Font: Guia per a la implementació dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia.

CAIXA D'EINES

Quadre 2.2.1 Identificació dels actors relacionats directament amb l'adequació dels ODS i les seves metes: En aquest quadre s'hauran de recollir les accions que es relacionen amb cada ODS i les seves metes, i s'enumeraran els referents tècnics i polítics amb els qui el punt focal haurien de vincular-se durant el procés de localització.

ODS	Metes	SECTOR PUBLICO LOCAL (ex...)			Sector Privat	Societat Civil	Acadèmia	Altres Actors
		Salut	Ocupació	Obres Públiques				

Font: Adaptació de Manual d'Adaptació Local dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (l'Argentina).

Per conèixer més sobre el vincle d'aquests actors amb els ODS, pots consultar algunes d'aquestes guies:

Guia per a pimes davant els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Com començar amb els ODS en les Universitats.

Les ONGS abans els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Les ONG davant els ODS. Proposta d'Acció del Pacte Mundial.

APRENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

■ Xarxa d'Agents ODS Màlaga

■ Almeria 2030 – DAFO

ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

■ El mapatge dels diversos actors permetrà **identificar la contribució als ODS i les metes que es proposin a nivell local**, així com al conjunt del procés de localització i **conèixer qui podrien resultar aliats**, els qui tenen posicions **contràries o neutrals** a aquest.

■ L'important paper que poden tenir el conjunt d'actors presents al territori **com ara les organitzacions sindicals i empresarials, els mitjans de comunicació, les associacions veïnals i culturals, els grups d'acció local, les organitzacions del tercer sector, les fundacions, entre d'altres.**

■ Pel que respecta a la societat civil, és clau identificar les **organitzacions de defensa dels drets de les dones** actives en el territori, així com les **organitzacions que representen aquells col·lectius que viuen en situacions de major vulnerabilitat** (ex. organitzacions d'immigrants, persones amb discapacitat, infància, persones majors, etc.).

2.3. ANÀLISI DE CAPACITATS



QUÈ ES PRETÉN?

Després de identificar els principals actors presents al territori és necessari **conèixer les capacitats reals de la pròpia entitat local i els aspectes que és necessari reforçar** per dur a terme el procés de localització dels ODS, la implementació i el seguiment. Així mateix, és clau valorar les **capacitats del personal tècnic** durant tot el procés per garantir que més enllà de la persona/àrea Punt Focal, es disposa de personal format i compromès amb l'Agenda 2030 en totes les àrees del govern local.



TASQUES PER FER DES DEL GOVERN LOCAL

1. Dur a terme una breu consulta prèvia a través d'entrevistes individuals amb l'equip de govern i el personal tècnic de l'entitat local.

CONTINGUTS SUGGERITS PER A LA CONSULTA PRÈVIA

- Nivell de coneixement i d'interès sobre l'Agenda 2030 i els ODS.
- Necessitats formatives i d'eines per poder exercir la seva funció.
- Potencial contribució de les competències locals i de cada àrea de treball als ODS.
- Sistema de recollida i sistematització de dades (capacitats tècniques i tecnològiques).
- Nivell d'implicació en els processos de planificació en la institució (fortaleses i febleses).
- Capacitat de seguiment i d'avaluació dels programes i projectes i d'aspectes per reforçar.
- Capacitat de promoure espais de participació i d'interlocució amb la societat civil i altres actors, des de la identificació a l'avaluació de les polítiques públiques i els seus programes específics.
- Grau d'interlocució amb altres instàncies de govern a nivell regional i nacional.

2. Organitzar un **taller de treball** per compartir els resultats de la consulta / de les entrevistes amb representants polítics i personal / àrea dels departaments/de les àrees diferents de l'entitat local, inclòs el departament de recursos humans.

3. Elaborar un **pla de formació** (en línia, presencial, etc...) per al personal tècnic i a l'equip de govern.

4. Identificar i difondre aquelles **eines** (guies, estudis, etc.) que els poden resultar d'utilitat.

5. Respecte a **altres actors**, és recomanable mantenir algunes reunions de treball, especialment amb xarxes d'ONGs o associacions empresarials, per analitzar les seves capacitats i planificar activitats de formació (directa o a través d'espais multiactor).



TENIR EN COMPTE QUE EN EL CAS DE...



MUNICIPIIS PETITS I RURALS, la **falta de recursos i capacitats** és particularment crítica per a moltes ciutats intermèdies i petites i per als municipis de caràcter rural. Per aquesta raó, des de les diputacions, les comunitats autònomes i l'Administració central s'ha de secundar amb assessorament tècnic, propostes de formació, difusió de cursos en línia, divulgació d'eines, etc... Així mateix, és fonamental participar en espais i xarxes de referència on es puguin compartir experiències, desafiaments i conèixer solucions aplicades en altres territoris amb característiques i reptes similars. L'**FEMP** exerceix un **paper clau a poder articular aquestes demandes de formació** i donar suport als municipis i a les associacions de municipis.



TERRITORIS INSULARS, la gamma d'especialistes en la matèria pot ser més reduïda, fet que pot ser clau participar en jornades i formacions de manera telemàtica, a través de les noves tecnologies.



CAIXA D'EINES

- **Programa de formació contínua** que ofereix la **FEMP** als empleats públics locals.
- **CGLU Formació Mòduls de formació i altres recursos de capacitat en Local2030** (Vídeo de presentació): Destaquen especialment els mòduls d'aprenentatge desenvolupats conjuntament pel Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament, UN Hàbitat, Global Taskforce, CGLU i la Diputació de Barcelona:

Mòdul d'aprenentatge 1: localitzant los ODS.

Mòdul d'aprenentatge 2: planificació territorial per a aconseguir els ODS.

Mòdul d'aprenentatge 3: els informes dels ODS.



APRENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

- Formació a l'equip de govern i a les àrees municipals sobre els ODS als Ajuntaments de **Terrassa** i **Granollers**.



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

- Disposar de les capacitats adequades és clau per a la implementació del Pla de Localització. L'anàlisi d'aquestes capacitats permetrà **respondre millor als desafiaments a llarg termini** en lloc de concentrar-se només en problemes immediats.
- Una visió clara de les capacitats existents permetrà **promoure un canvi de la pròpia cultura institucional i enfortir** aquells **coneixements específics i habilitats** que permetin en el dia a dia un ús més eficaç dels recursos disponibles.

2.4. ANÀLISI DE POLÍTQUES I RECURSOS LOCALS



QUÈ ES PRETÉN?

L'essència dels **ODS** està en l'**ADN del treball que els governs locals ja estan realitzant**, però el procés de **localització** ofereix, entre altres avantatges, l'**oportunitat de dur a terme una gestió més integrada i amb un major impacte** en la qualitat de vida de les persones i en la sostenibilitat ambiental del territori.

En concret, aquesta anàlisi permet **ordenar "en clau ODS", i sense perdre la integralitat de l'Agenda 2030 (i interrelació entre els objectius i les metes diferents), les polítiques, els programes i les actuacions que ja s'estan duent a terme**, identificar quines **necessitats** i quins reptes pendents existeixen **per avançar** millor cap al compliment de les prioritats identificades **i quantificar els recursos necessaris**. Aquest pas és clau per garantir que posteriorment el disseny i la gestió de les polítiques i dels programes s'orientaran a l'assoliment dels ODS al i des del territori.

L'Agenda 2030 és una Agenda de Corresponsabilitat, i per això és necessari que les diverses polítiques locals siguin coherents amb els principis del desenvolupament sostenible que proposa l'Agenda 2030. Una coherència que implica una visió integrada, capaç de identificar les sinergies positives i negatives que es produeixen entre les diferents actuacions del nivell local, i entre aquestes i les que es decideixen des d'altres nivells de govern, amb la finalitat d'establir els ajustos oportuns per evitar o minimitzar els efectes no desitjats.

OBSERVACIONS SOBRE LA COHERÈNCIA DE POLÍTQUES PER AL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE ⁷

- **Analitzar les interaccions (sinergies o contradiccions) que pugui haver-hi entre les diverses polítiques i actuacions i metes vinculades.**
- Revisar la coherència dels documents estratègics i polítics amb els principis de l'Agenda 2030.
- Revisar les interaccions entre els marcs competencials a nivell local, regional i nacional.
- **Redefinir les estratègies o les polítiques per superar les contradiccions i aprofitar les sinergies positives.**



TASQUES PER FER DES DEL GOVERN LOCAL

1. Identificar els instruments actuals de planificació estratègica del govern local, per a així poder prendre una decisió sobre com es durà a terme el procés de localització:

- Construir l'Agenda 2030 local a partir de l'alineació del pla estratègic local als ODS o d'altres plans estratègics existents (ex. pla urbanístic, pla territorial insular, etc...).
- Si existeix, l'Agenda Urbana local pot ser un punt de partida, i caldrà, si escau, verificar-ne l'alineament amb l'Agenda 2030 i la resposta al conjunt dels reptes identificats en el diagnòstic.
- Si existeix, partir de l'Agenda 21 i alinear i complementar les actuacions amb l'Agenda 2030⁸.
- Si no hi ha un pla de referència, ja sigui perquè no existeix o l'existent no estigui vigent, elaborar el Pla de Localització ODS partint de zero.

⁷. Font: Adaptat de "La Coherència de Polítiques en el cor de la transició cap a la sostenibilitat", Futur en Comú.

⁸. Per exemple, l'Agenda Urbana de Menorca té com a objectiu complementar el Pla d'Acció de Reserva de la Biosfera des de la perspectiva referida a les persones, els pobles i les ciutats i, en general, a tots els drets vinculats.

2. La implicació del **grup de treball establert és clau**. Així mateix és necessària la implicació a nivell polític (ex. liderats pel president/a de la diputació, alcalde/ssa o diputats/des o regidors/es de cada àrea) per mobilitzar l'interès i el compromís de tots els departaments i totes les institucions.
3. Implicar de manera activa les àrees o els punts focals que tenen la responsabilitat sobre les **qüestions transversals** com ara els drets humans, la igualtat de gènere, la discapacitat, o la infància i joventut, entre d'altres.
4. Identificar la **relació dels eixos de gestió de l'entitat local amb el/els ODS** i les metes corresponents.
5. Indicar **quines polítiques, quins programes o quines accions locals** contribueixen, pel tema/sector o problema que aborden, a cadascun dels ODS i eixos de gestió de l'Entitat Local identificats anteriorment.
6. Quantificar els **recursos financers, materials i humans**, propis o d'altres nivells de govern de cadascuna de les polítiques, dels programes, de les accions i/o dels serveis.
7. Identificar les **necessitats** analitzant els plans i programes existents i els recursos actuals.
8. Identificar **sinergies i vincles** dins del govern local, així com amb altres actors.
9. Tenir una reunió/un taller intern de **socialització i validació** amb tots els departaments implicats.



TENIR EN COMPTE QUE EN EL CAS DE...



MUNICIPIIS MÉS PETITS I RURALS, estan més orientats al desenvolupament de prestacions i/o serveis “tradicionals” (serveis públics, enllumenat, recollida de residus, manteniment d'espais verds).

En el cas d'entorns urbans grans, aquests incorporen un altre tipus de prestacions i serveis, per exemple, destinats al desenvolupament productiu, al desenvolupament social i a la promoció de drets.



QUÈ PODEN APORTAR ALTRES ACTORS?

Identificar les col·laboracions existents o potencials amb altres actors, per exemple:

- Aliances com ara relacions de col·laboració entre el sector públic, el sector privat empresarial i les organitzacions de la societat civil per dur a terme iniciatives que aconseguixin un impacte en desenvolupament i promoguin la creació d'agendes comunes, així com també la combinació de recursos, riscos i beneficis.
- Convenis de col·laboració amb universitats i instituts de recerca.
- Els programes de les organitzacions de la societat civil que poden contribuir a la implementació del Pla de Localització.



Quadre 2.4.1

EIX DE GESTIÓ	ODS	META/METES	POLÍTICA LOCAL	PROGRAMA I/O ACCIÓ	RECURSOS HUMANS	PRESSUPOST DESTINAT	SINERGIES AMB ALTRES ACTORS PÚBLIC-PRIVAT	NECESSITATS DETECTAD
"Posar fi a la pobresa en els barris vulnerables del municipi"	ODS 11: Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusivius, segurs, resilents i sostenibles.	11.1. (...) 11.2. (...) 11.3. (...) 11.4. (...) ...						

APRENENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

- *"Participem Dipucordoba 2030"*: El Pressupost de Diputació de Còrdova per al 2019 alineat i visualitzat amb els suports als ODS, amb l'annex d'Anàlisi de la contribució del Pressupost General de 2019 als ODS (Ple de 19-12-2018).
- *Diputació de Palència "Cap a una diputació sostenible: la integració dels ODS en la gestió"* Guardó CNIS 2020 pel seu projecte pioner de transformació pressupostària assentada en els ODS. Per conèixer més sobre el procés, visiteu: <https://www.diputaciondepalencia.es/noticia/20191122/presupuestos-2020-personas-municipios-desarrollo-socioeconomico>.
- *Metodologia d'alineació pressupostària amb els ODS*, Diputació de Badajoz.
- *Informe d'alineament dels Pressupostos Generals de l'Estat amb els ODS de l'Agenda 2030*.
- CEPAL: *Nota de Planificació Pressupostos Públics i ODS*.

ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

- La decisió sobre com abordar el procés de localització ha de partir del mateix govern local, des de la realitat i les capacitats com a territori.
- Resulta clau que les prioritats estiguin en línia amb les seves àrees competencials i la seva capacitat pressupostària.
- Disposar d'uns pressupostos classificats o estructurats segons l'alineació de la despesa als ODS permet identificar la contribució dels programes de despesa als ODS i conèixer les necessitats i les demandes no cobertes. És un primer pas per avançar cap a pressupostos per objectius o pressupostos d'impacte.

2.5. IDENTIFICACIÓ DE BRETxes I DESAFIAMENTS



QUÈ ES PRETÉN?

Identificar les bretxes principals i els desafiaments existents entre les problemàtiques i els reptes identificats, les polítiques, els plans i els programes actuals i els ODS. Es tracta d'una primera aproximació per identificar els àmbits on les bretxes, els problemes o els reptes són més importants tenint en compte la realitat del municipi i les polítiques i les actuacions existents.



TASQUES PER FER DES DE LA MEVA INSTITUCIÓ

1. Partir dels resultats evidenciats del diagnòstic inicial sobre la realitat al territori.
2. Identificar, a partir de l'anàlisi de les polítiques i dels recursos locals dut a terme en el pas anterior (2.4), **quines bretxes existeixen en relació amb els diversos ODS (aspectes que s'estan cobrint de manera deficient o no estan en absolut coberts)**.
3. Si es disposa de grups de treball, validar aquesta anàlisi. En el cas que els grups de treball siguin de caràcter intern, presentar aquestes conclusions o anàlisis en una jornada o un taller de **contrast amb tots els actors implicats**.



TENIR EN COMPTE QUE, EN EL CAS DE...



MUNICIPIIS MÉS PETITS I RURALS AMB MENORS RECURSOS ECONÒMICS I TÈCNICS, la bretxa entre la situació actual i els ODS que es voldrien aconseguir pot ser molt gran, però l'important

és fer aquesta reflexió per, en els passos següents, recórrer el camí a poc a poc fixant-se uns **objectius progressius que s'ajustin a les capacitats existents**.



MUNICIPIIS PETITS, RURALS I/O INSULARS, aquestes bretxes s'augmenten per la impossibilitat d'accedir a eines digitals, de manera que s'ampliï la **bretxa digital** i es faci necessari un major suport en el reforç de les capacitats digitals.



CAIXA D'EINES

Quadre 2.5.1.

EIX DE GESTIÓ	ODS	META/METES	POLÍTICA LOCAL	PROGRAMA I/O ACCIÓ	BRETXA/ DESAFIAMENT
"Posar fi a la pobresa en els barris vulnerables del municipi"	ODS 1, ODS 10, ODS 11	1.1, 1.3 11.1. (...) 11.2. (...) ...			



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE....

- Només amb una **visió realista entre el que s'està fent i el que es necessitaria millorar** es pot avançar en una **gestió més integral i eficient** que contribueixi a un desenvolupament sostenible i inclusiu del territori.
- La identificació de les bretxes existents ha de partir d'una mirada integral i multisectorial que interrelacioni l'efecte de les polítiques en marxa en un o diversos ODS.

FASE 3

DEFINICIÓ DEL PLA DE LOCALITZACIÓ

3.1. PRESENTACIÓ DE L'INFORME DIAGNÒSTIC



QUÈ ES PRETÉN?

Una vegada coneguda quina és la realitat del territori i la seva ciutadania, i constatades les bretxes i els desafiaments que existeixen respecte a l'assoliment de l'Agenda 2030, és el moment de compartir-ho amb tots els actors implicats en aquest procés. Si bé, segurament el municipi està implementant ja moltes polítiques i actuacions alineades amb els ODS, encara que no hagin estat expressades en aquests termes fins avui, el diagnòstic ajudarà a identificar els desafiaments que es tenen per davant i els col·lectius que s'estan quedant enrere.



TASQUES PER FER DES DEL GOVERN LOCAL

1. Sistematitzar les **conclusions principals** de la fase 2 de diagnòstic local, així com les **recomanacions** extretes per a l'elaboració del Pla de Localització i la gestió de la implementació.
2. Si es disposa de grups de treball, **validar aquest informe**. En el cas que els grups de treball siguin de caràcter intern, presentar aquestes conclusions o anàlisis en una jornada o un taller de contrast amb tots els actors implicats.
3. **Difondre la presentació d'aquest informe** a través d'una nota de premsa, les xarxes socials o altres mitjans de comunicació.



QUÈ PODEN APORTAR ALTRES ACTORS?

Els fòrums i les organitzacions de la societat civil, els observatoris universitaris o les associacions empresarials tenen un paper clau de visibilització i difusió en el si de les xarxes i les organitzacions de la realitat del seu municipi i dels desafiaments que presenta en clau d'Agenda 2030 (publicació de notícies als seus llocs web, butlletins etc.).



APRENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

- Almeria 2030.
- Estudio sobre els objectius de desenvolupament sostenible a Fuenlabrada.



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE....

- L'**informe de diagnòstic** ha de ser **sinètic, clar i amb una forta orientació a la identificació dels àmbits prioritaris** en el marc dels ODS. Ha de basar-se en dades i anàlisis rigoroses, i amb suficient desagregació per poder identificar els col·lectius que s'estan quedant enrere.
- Per consolidar un lideratge efectiu durant tot el procés, és molt recomanable que aquesta **presentació de l'Informe** es dugui a terme per **la persona que presideixi la diputació o l'alcalde o l'alcaldeessa de l'ajuntament i amb la representació política al complet i es doni veu al personal tècnic** com a reconeixement del compromís i coneixement en aquest tema.
- La socialització d'aquest informe amb tots els actors implicats garanteix una **major transparència** i contribueix a un **procés de rendició de comptes més constructiu, establint les bases d'una major implicació i més compromís per totes les parts.**
- Només els **processos de planificació que impliquen de manera activa tots els actors** en cadascuna de les seves fases té garantit una **major legitimació, apropiació i corresponsabilitat** en el desenvolupament sostenible i inclusiu del territori.

3.2. PRIORITZACIÓ DE ODS I LES METES GLOBALS



QUÈ ES PRETÉN?

Precisar els ODS i les metes globals en els quals se centraran els esforços depenent de les capacitats i de la situació que presenti el territori. Sobre la base de les bretxes/desafiaments que s'han identificat s'han d'ordenar les prioritats "en clau ODS", incloent-hi les metes globals sobre les quals s'actuarà a mig-llarg termini.

No obstant això, tal com es va esmentar en el pas 2.4, **és imprescindible tenir molt en compte la integralitat de l'Agenda 2030 i la interrelació entre els diversos objectius i les metes**, perquè només així s'aconseguirà un desenvolupament sostenible inclusu que abordi de forma equilibrada les dimensions econòmica, social i mediambiental.

Cada ODS inclou diverses metes que estan definides a nivell global per l'Agenda 2030 de Nacions Unides. Abans de començar el procés de localització, és recomanable identificar aquells ODS en els quals se centraran els esforços, així com les metes globals associades (que posteriorment seran adaptades a nivell local).



TASQUES PER FER DES DE LA MEVA INSTITUCIÓ

1. Convocar el grup de treball o les àrees, els departaments, els punts focals (incloses les seccions encarregades d'aspectes transversals i les unitats d'estadística i monitoratge) **involucrades** en el procés..

Implicar de manera activa àrees/departaments/punts focals que s'encarreguen d'aspectes transversals i les unitats d'estadística i planificació pressupostària.

2. Si els representants polític-institucionals no són presents en el Grup de Treball és clau involucrar-los en l'anàlisi i en la presa de decisió sobre els ODS i les metes que es prioritzaran per a garantir així un abordatge integral i multidimensional d'aquestes metes.

3. Reprendre l'Informe Diagnòstic (pas 3.1) respecte a la **relació entre** cadascun dels eixos de **gestió local i un o diversos ODS i les metes** corresponents.

La priorització ha de respondre als grans reptes locals. Cada eix pot estar vinculat amb un o més ODS. D'acord amb l'anàlisi de prioritats i capacitats, es poden ajustar algun dels ODS i/o algunes de les metes.



TINGUES EN COMPTE QUE EN EL CAS DE...



MUNICIPIIS MÉS PETITS I/O RURALS

■ Les capacitats tècniques i econòmiques poden ser més limitades, pel que els esforços inicials es poden **centrar en un limitat número de ODS i metes globals, si bé és necessari no perdre de vista i escometre quan es pugui la integralitat de l'Agenda 2030 i de les metes** que són significatives per a l'àmbit local.

■ La **coordinació i les sinergies amb altres municipis** de caràcter similar pot ser una eina molt interessant per a l'intercanvi de bones pràctiques i d'experiències, així com per establir aliances aborçant, per exemple, el procés de localització des d'un àmbit comarcal.



QUÈ PODEN APORTAR ALTRES ACTORS?

Si en el grup de treball no hi ha representació dels actors no governamentals (societat civil, sector privat i acadèmia), és **imprescindible** organitzar un **taller de validació** amb ells, atès que la prioritització per a ser legítima ha de sorgir del **consens** dels diferents actors socials, governamentals i no governamentals.

Quins actors són estratègics per planificar i executar millores? Estan implicats activament en aquest procés des de l'inici? Com es pot crear o enfortir l'aliança amb ells?



CAIXA D'EINES

■ En l'Annex III de la Guia del País Basc “**Agenda 2030 Local Com abordar els Objectius de Desenvolupament des de l'àmbit local**” s'inclou una aproximació interessant dels ODS des d'un punt de vista local partint de la realitat dels municipis bascos.

■ L'Associació de municipis i ciutats de la Regió de Flandes, Bèlgica (Association of Flemish Cities and Municipalities - VVSG) ha desenvolupat una **guia per integrar els ODS en la planificació de polítiques**: - Els ODS com a guia per al desenvolupament d'objectius i d'accions - Anàlisi de prioritat dels ODS - Indicadors locals de ODS, entre altres aspectes.

■ **Mandala dels Objectius de Desenvolupament Sostenible**, una eina per analitzar “amb calma” les accions i polítiques als desafiaments dels ODS. El document inclou fulles de dades que detallen tots els objectius i les directrius dels ODS per a tallers de col·laboració.



APRENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

■ **Participem DipuCórdoba 2030**



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

■ La prioritització ha de tenir en compte les problemàtiques particulars que afecten **les dones i aquells col·lectius en situacions de major vulnerabilitat** (infància, població migrant, persones amb discapacitat) per garantir que no es queden enrere.

■ L'exercici de prioritització de ODS ha de basar-se en aquells **aspectes del desenvolupament local** que són considerats per tots els actors com **més urgents**, però **sense oblidar la visió de mig-llarg termini**.

■ Aquesta prioritització de ODS ha de **tenir en compte de forma equilibrada els tres pilars del desenvolupament sostenible**: dimensió **econòmica, social i ambiental**, així com l'anàlisi de les seves **interrelacions**.

3.3. DETERMINACIÓ DE METES LOCALS I INDICADORS DE SEGUIMENT



QUÈ ES PRETÉN?

Donat el caràcter global dels ODS i les seves metes, i que cada territori és responsable del seu desenvolupament, cal determinar **metes locals adaptades a les necessitats, les competències i el context de cada territori**.

La definició d'un sistema adequat d'indicadors és clau, ja que és un **instrument imprescindible i útil** en els processos de presa de decisió vinculats amb la planificació i la gestió pública, així com per facilitar-ne el seguiment i l'avaluació.



TASQUES PER FER DES DE LA VOSTRA INSTITUCIÓ

1. Com en passos anteriors, **convocar el grup de treball a les àrees/els departaments/el punt focal** (incloses les seccions encarregades d'aspectes transversals i les unitats d'estadística i monitoratge) **involucrades** en el procés.
2. **D'acord amb els ODS prioritzats i les metes globals corresponents, identificar** aquelles **metes** que **a nivell local** permetin conèixer de manera realista en quina mesura s'està contribuint als ODS.
3. Verificar que les **metes locals** identificades són **concretes, mesurables i ambicioses** per als ODS prioritzats des d'un enfocament integral. A més, les metes han de ser **factibles** tenint en compte les competències municipals/locals.

Les metes de l'Agenda ODS tenen com a àmbit temporal 2030, però per a un mandat de quatre anys de durada, es podrien establir metes locals de caràcter intermedi, a manera de balanç de gestió.

4. Verificar que el conjunt de metes seleccionades **aborden les tres dimensions del desenvolupament sostenible** –ambiental, econòmic i social– **des d'un enfocament de drets humans, gènere, infància, equitat, sense deixar ningú enrere**.
5. Els indicadors han de ser **quantitatius** (xifres) i **qualitatius** (per exemple, el nivell d'innovació dins de l'administració, el nivell de cooperació amb ciutadans i organitzacions del municipi, els esforços de sensibilització sobre el comerç just i el consum responsable, la percepció de la ciutadania sobre la transparència de les decisions municipals, etc.).

Els indicadors qualitatius contenen històries i es poden "mesurar", per exemple, durant una sessió de treball amb els empleats públics, els representants polítics i/o amb altres actors locals.

6. Garantir que les metes estan **desagregades almenys per sexe, edat, discapacitat**, així com per una altra característica rellevant en el context local com ara l'estat migratori (ODS 17.18).
7. En coordinació amb els departaments i les àrees corresponents, verificar que es disposa dels **recursos humans i financers necessaris** per a la consecució d'aquestes metes.
8. Revisar que les **fonts d'informació** identificades estan **disponibles** per mesurar el grau de compliment.
9. Establir una **línia de base** respecte a la informació quantitativa recaptada en la fase de diagnòstic i les metes i els indicadors seleccionats. Aquest exercici de posar a zero els indicadors permetrà mesurar els progressos que es vagin duent a terme i prendre les decisions que siguin necessàries per a una millor gestió.

A continuació, s'inclou un exemple de possible localització de metes i d'indicadors.



ODS 7 Energia assequible i no conyaminant

Metes Globals adaptades	Línia Base 2019	Meta 2024	Meta 2030	Indicador adaptat	Unitat	Font	Data Dada	Valoració comparativa	Bretxa 2019-2030
Objectiu 7. Garantir l'accés a una energia assequible, fiable, sostenible i moderna per a tots									
7.2 D'aquí a 2030, augmentar considerablement la proporció d'energia renovable en el conjunt de fonts energètiques.	51,57	65	85	Proporció de consum d'energia renovable respecte al consum final total d'energia a Fuenlabrada.	%	Elaboració REDS a partir de les dades del sistema PRETOR de la Subdirecció General d'Energies Renovables i Estudis.	2016	Bo (Entre 62,86 i 25,97 mitjana de 100 províncies).	33,43

Font: Estudi sobre els ODS a Fuenlabrada. Social Gob.



TINGUES EN COMPTE QUE, EN EL CAS DE...



MUNICIPIIS MÉS PETITS I/O RURALS: Si no es disposa del personal expert en estadística i amb sistemes informàtics per a la recollida sistemàtica, els indicadors qualitatius poden permetre "tenir la foto més personalitzada" de com els programes i les actuacions que s'estan duent a terme estan contribuint a canviar la vida de les persones al territori.

TERRITORIS INSULARS: Poden necessitar incloure indicadors addicionals per reflectir millor i monitorar les circumstàncies i les necessitats específiques (ex. biodiversitat, activitat turística en espais naturals protegits, turisme sostenible, etc...).



¿QUÉ PUEDEN APORTAR OTROS ACTORES?

- Les universitats, els centres de recerca i, fins i tot, les ONG i el sector privat, poden ajudar en la tasca de recopilar, monitorar i analitzar les dades. Molts d'aquests actors, com ara, per exemple, el sector privat, han identificat també les seves bateries d'indicadors sectorials de ODS.
- Els **Observatoris per al Seguiment** dels ODS són un espai de trobada, d'intercanvi i d'anàlisi objectiu, ampli, divers i transparent, en suport dels governs locals com a responsables de la implementació dels ODS.



CAIXA D'EINES

- Marc d'indicadors mundials per als Objectius de Desenvolupament Sostenible i metes de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible.
- Institut Nacional d'Estadística – Programa d'indicadors de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible que inclou informació tant de l'INE com d'altres fonts oficials que es van incorporant de manera progressiva.
- *SDG Localization and Implementation*.
- Taxonomia definida per UNCTAD i PNUMA per al ODS 12.6.1, *SDG Core Indicators* perquè les empreses reportin activitat en els ODS.
- La Guia *"El sector privat davant els ODS. Guia pràctica per a l'acció"* contempla una bateria d'indicadors per ODS rellevants per al món empresarial.
- En la Guia *"Ciutats de l'Aprenentatge i els ODS: una Guia d'Acció"* s'inclouen exemples que demostren els múltiples vincles que hi ha entre les metes i els indicadors de les Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge i els indicadors ODS.
- Informe de CGLU sobre la importància de la localització dels objectius i indicadors dels ODS inclou propostes sobre com fer-ho. Així mateix, PNUD està actualment en plena definició d'una metodologia per a la localització.



APRENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

- L'**Agenda Urbana Espanyola** recull un conjunt d'indicadors de seguiment i d'avaluació associats a cadascun dels seus objectius i buscant la màxima compatibilitat i coordinació amb els indicadors utilitzats en diverses estratègies i projectes urbans en curs per part de les entitats locals. Aquests indicadors estan adaptats i vinculats als indicadors del ODS 11.
- En l'Annex II de la Guia **"Agenda 2030 Local. Com abordar els Objectius de Desenvolupament Sostenible des de l'àmbit local"** es poden trobar una selecció de **80 metes de referència per als municipis bascos**.
- L'**Associació de Ciutats i Municipis de la Regió de Flandes, Bèlgica** - VVSG - ha dut a terme la Guia *"Local indicators for the 2030 Agenda (Sustainable Development Goals)"* per a la identificació d'indicadors en el marc dels plans locals 2030.



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

- És clau l'**enfortiment de la recollida sistemàtica d'informació i dades sobre el territori** per poder desenvolupar un sistema d'indicadors fiable i robust.
- En aquells municipis amb una major capacitat per actualitzar anualment els indicadors, poden determinar-se **metes anuals** i observar així el compliment dels objectius proposats més a curt termini. Això permetrà fer aquelles correccions que, si escau, fossin necessàries per avançar en el compliment de la meta.
- És clau que, en la mesura que sigui possible, les metes locals siguin de fàcil comprensió per a la ciutadania per **facilitar la rendició de comptes i complir la funció educativa** necessària per al canvi cultural cap a la sostenibilitat i transformar les causes de pobresa, desigualtat i discriminació.

3.4. DETERMINACIÓ DE POLÍTIQUES COMPLEMENTÀRIES I ACCIONS PER AL COMPLIMENT DE LES METES LOCALS PROPOSTES



QUÈ ES PRETÉN?

D'acord amb els ODS i les metes locals prioritzades en els passos anteriors, és hora d'identificar les polítiques per abordar-les, les accions que es duran a terme i els mitjans necessaris per a la seva realització.

Què fer? Què i qui s'està quedant enrere? Quins àmbits no estan sent abordats per la gestió municipal i són importants? Com i quan abordar-ho? Qui seran les àrees/persones responsables? Com coordinar-se amb la resta de les àrees i amb altres actors locals involucrats? i quants recursos necessitem?

El Pla de Localització pot partir de polítiques ja existents i que estan adequadament alineades amb l'Agenda 2030, pot implicar la reorientació de polítiques en marxa perquè estiguin alineades o la definició de noves polítiques/actuacions per cobrir nous reptes o prioritats no coberts fins ara, o que no ho fan de forma suficient, incloent-hi l'atenció a les persones "que viuen en situacions de major vulnerabilitat i d'exclusió".



TASQUES PER FER DES DE LA MEVA INSTITUCIÓ

1. Convocar el grup de treball o totes les àrees/els departaments/els punts focals que estan involucrats en el procés.

Implicar de manera activa a les àrees/els departaments/els punts focals encarregats dels aspectes transversals.

2. Si els representants polítics/institucionals no són presents en els grups de treball és **clau involucrar-los en l'anàlisi i la presa de decisió** sobre polítiques i accions que s'implementaran.

3. Reprendre l'Informe Diagnòstic (pas 3.1), molt especialment en relació a la **identificació de bretxes/desafiaments** i a l'anàlisi de capacitats.

4. Partint del diagnòstic, identificar els plans i els projectes que ja s'estan executant amb la finalitat de **partir de tot el que s'ha fet, revisant-lo des de la mirada ODS i aplicant adequacions en cas que sigui necessari.**

5. Identificar i definir les polítiques, programes o accions complementàries necessàries per aconseguir les metes locals establertes i reduir les bretxes o els desafiaments identificats.

6. Verificar si cal algun programa de capacitatí específic per a una implementació eficaç d'aquestes accions i/o si existeixen **suficients recursos humans i pressupostaris.**

7. Coordinar amb les àrees/els departaments/els punts focals de les qüestions transversals per garantir que:

- Les accions estan alineades amb les polítiques locals regionals en matèria de drets humans, igualtat de gènere, discapacitat, drets de la infància, medi ambient...
- Els objectius i les activitats, així com els indicadors de cadascuna de les accions, integra l'enfocament de drets, gènere, infància, equitat i sostenibilitat.

8. Identificar amb quines polítiques i/o programes a nivell regional i/o nacional es podrien establir sinergies i, si escau, explorar la possibilitat d'establir acords amb els governs provincial i nacional per desenvolupar actuacions amb recursos compartits.

TINGUES EN COMPTE QUE, EN EL CAS DE...



MUNICIPIS MÉS PETITS I/O RURALS:

- Les capacitats tècniques i econòmiques poden ser més limitades, i per això és clau partir de tot el que ja s'està implementant.
- La coordinació i les sinergies amb altres municipis és essencial per dur a terme programes de manera conjunta.
- A través de la participació en xarxes s'enforteixen les capacitats pròpies gràcies a l'intercanvi d'experiències i de coneixements.



QUÈ PODEN APORTAR ALTRES ACTORS?

- Col·laborar en la identificació i definició d'accions implicant-se en aquestes aportant visió, coneixement i dedicació. Garantir que les **organitzacions locals vinculades a àmbits com ara els drets humans, la igualtat de gènere o l'atenció a col·lectius especialment vulnerables** (ex. població immigrant, infància, persones amb discapacitat...) estan **involucrades** en el disseny dels diversos aspectes de la implementació de les accions.
- Explorar la formulació d'iniciatives i projectes concrets d'**aliances** amb impacte en ODS.



CAIXA D'EINES

Quadre 3.5.1. per a la identificació de les accions:

ODS PRIORITZAT/S.	META LOCAL	ACCIONS	RESPONSABLE	RECURSOS		PERÍODE D'EXECUCIÓ
				ECONÒMICS	HUMANS	

- En la Guia del País Basc "Agenda 2030 Local com abordar els Objectius de Desenvolupament des de l'àmbit local" es contempla un exercici molt interessant de redacció de línies estratègiques, de programes d'actuació i d'accions. Així mateix, en el seu Annex III s'inclouen fitxes per cada ODS amb una relació d'accions que poden contribuir a cada ODS segons les competències sectorials dels Governos Locals.



APRENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

- Menorca, illa pilot d'alineament amb l'Agenda Urbana.



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

- És clau la participació de tots els actors del territori en la **definició de propostes i solucions buscant-hi la implicació i involucració**.

3.5. REVISIÓ DE LA INCLUSIÓ D'ASPECTES TRANSVERSALS



QUÈ ES PRETÉN?

L'**Agenda 2030** és una **agenda d'oportunitats per a les persones, el planeta i la prosperitat**. Però això només és possible si l'eliminació de les desigualtats, la igualtat de gènere, la protecció dels nostres recursos naturals o l'impuls d'un desenvolupament econòmic més inclusiu i respectuós amb el medi ambient són presents en totes i cadascuna de les actuacions que els governs locals duen a terme i impulsen al costat de l'organitzacions de la societat civil, els centres educatius i les universitats o les empreses.

Aquesta **mirada integral no es limita a un apartat de transversalització** a l'hora de formular el Pla de Localització, a l'actualització en clau ODS dels instruments de localització existents, o a la formulació de nous programes. La incorporació dels aspectes transversals **va més enllà**. La mirada de gènere, els Drets Humans, l'accessibilitat, la reducció de la desigualtat, o la protecció mediambiental **permea tots els ODS i ha de ser present en cadascuna de les reflexions, dels debats i dels passos del procés** de localització i d'implementació dels ODS i el seu seguiment. **Només així veritablement s'aconseguirà no deixar ningú ni cap lloc enrere. Ens posem les ulleres?**



TASQUES PER FER DES DE LA MEVA INSTITUCIÓ

- 1. Garantir que els departaments/les àrees/les persones responsables dels temes transversals (punts focals) estiguin implicades de manera activa en el procés de localització.** L'aportació i la mirada és clau des de l'inici del mateix diagnòstic local.
- 2. Atès que no és una responsabilitat única de l'àrea d'igualtat de gènere, de discapacitat, d'immigració, d'infància o de medi ambient, és important sensibilitzar i formar tot el personal** sobre què significa i com es poden integrar aquests enfocaments transversals en el treball diari de cada àrea (inclusió en el pla de formació a través d'accions formatives específiques i incorporació de manera transversal en altres cursos o tallers).
- 3. Revisar en cadascun dels passos i documents elaborats** que de manera sistemàtica s'han inclòs adequadament els aspectes transversals.



QUÈ PODEN APORTAR ALTRES ACTORS?

Suport i assessorament especialista per part de les organitzacions de la societat civil i món acadèmic amb gran coneixement sobre enfocaments, eines i estratègies dels aspectes transversals.



CAIXA D'EINES

Qüestions/reflexions que han de ser presents al llarg de tot el procés

- Les àrees/els departaments/els punts focals transversals (igualtat de gènere, discapacitat, infància, atenció a persones immigrants, drets humans, medi ambient i sostenibilitat...) formen part dels grups de treball constituïts?

- Les organitzacions de la societat civil expertes en drets humans i aspectes transversals estan implicades activament en cadascun dels passos?
- El personal dels governs locals té la sensibilitat i formació adequades?
- Contempla el diagnòstic una anàlisi dels problemes, d'interessos i de necessitats diferenciades dels homes i de les dones al territori? S'aporten dades desagregades per sexe i edat? S'analitza adequadament la situació i les demandes de les persones amb discapacitat, les persones immigrants, etc.? S'han identificat les necessitats i les vulneracions principals dels drets de nens i nenes?
- Les polítiques i les actuacions planificades pel que fa als ODS prioritzats tenen adequadament incorporats aquests enfocaments transversals?
- Hi ha indicadors de gènere i indicadors desagregats per sexe, edat, discapacitat o origen entre els indicadors prioritzats?
- S'ha dut a terme un procés de pressupostos sensibles al gènere?
- S'estan promovent campanyes de sensibilització i educació per al desenvolupament sobre aquests temes de manera específica? En la resta de campanyes i activitats, les imatges i el llenguatge és inclusiu i sensible al gènere?
- Té en compte el govern local els aspectes de sostenibilitat ambiental en la seva gestió diària (eficiència energètica, comerç just i de proximitat, separació i reciclatge, etc.)?
- L'entitat local té una política d'igualtat? Es promou la conciliació de la vida familiar i laboral?
- Els processos de contractació de serveis i productes recullen criteris de sostenibilitat mediambiental i impacte social?



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

- No és possible dur a terme un desenvolupament sostenible i inclusiu sense tenir en compte aquestes qüestions de manera sistemàtica en cadascun dels passos.
- És clau visibilitzar aquests enfocaments transversals en els discursos, documents i materials.

Algunes paraules en clau Agenda 2030...

- | | | |
|-----------------------------------|---------------------------|---|
| ✓ Polítiques palanca. | ✓ Triple balanç. | ✓ Lluita contra les desigualtats i les discriminacions. |
| ✓ Inclusiu. | ✓ Societat pacífica. | ✓ Aliances. |
| ✓ Resilient. | ✓ Vida saludable. | ✓ Drets Humans. |
| ✓ Consum i producció responsable. | ✓ Vulnerabilitat. | ✓ Persones. |
| ✓ Igualtat de gènere. | ✓ Ecosistemes terrestres. | ✓ Coherència de polítiques. |
| ✓ Energia assequible. | ✓ Alimentació sostenible. | ✓ Finançament. |
| ✓ Innovació d'impacte. | ✓ Participació. | |

3.6. COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT LOCAL

L'**ODS 17** ens recorda que l'Agenda 2030 només pot fer-se realitat amb un ferm compromís amb la solidaritat i la cooperació internacional. Per a això, és necessari fer costat als països que tenen menys recursos econòmics i capacitats tècniques, de manera que es pugui generar un **progrés equitatiu per a totes les persones**, independentment del país en el qual resideixin.

La cooperació al desenvolupament local a més de ser una **expressió de responsabilitat i solidaritat internacional** és **instrument important per enfortir la implementació de l'Agenda 2030 en altres països** a través de:

- L'intercanvi horitzontal de recursos, coneixements, bones pràctiques, recursos tecnològics i innovació, generant aprenentatge mutu per **reforçar les capacitats institucionals i operatives** dels governs locals i regionals d'aquests països.
- El suport i l'acompanyament en processos de descentralització política, a través de la **creació d'espais participatius** per unir diversos actors territorials i diversos nivells de govern⁹. En particular, la cooperació al desenvolupament municipal implica treballar amb els governs locals i regionals d'altres països, així com amb organitzacions socials, institucions filantròpiques, sector privat, entre altres actors.
- Per la seva proximitat amb la ciutadania, la **sensibilització i conscienciació** sobre els reptes i problemes globals, i com aquests afecten de manera particular en alguns contextos, generant empatia amb la realitat local "d'aquí" i "d'allí".

Els **fons de cooperació** són un espai clau de coordinació i aliança dels governs locals i altres entitats per coordinar i compartir el coneixement, les experiències i els recursos tècnics i financers destinats a la cooperació internacional per al desenvolupament des de l'àmbit local. Si bé el major pes de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament de la cooperació al desenvolupament local s'articula a través de **convocatòries de subvencions** dirigides al teixit associatiu, **altres formes de cooperació com la cooperació directa, sud-sud i triangular** també tenen un enorme potencial.

⁹. El 2012, en el marc de la localització de l'agenda del treball decent, la OIT, CGLU i la ciutat de Maputo van organitzar un intercanvi de coneixements sobre l'economia informal, en particular sobre les condicions dels venedors ambulants. Els convidats principals van ser les ciutats de Durban, Belo Horizonte i Porto Alegre, altres ciutats moçambiqueses, organitzacions internacionals, ONG i el sector privat. L'intercanvi de coneixement va resultar en l'adopció d'un full de ruta per a la cooperació Sud-Sud i Triangular per als governs locals i va ser seguida per una sèrie de visites tècniques i sessions de capacitació en 2013. Durban va transferir la seva experiència a venedors informals i funcionaris municipals, mentre Belo Horizonte va compartir la seva experiència en el suport a l'economia local i la urbanització. Des de llavors, s'han dut a terme altres projectes d'aprenentatge per parells a Barcelona, Lleida, Chefchauen, Pasto i Borgou (Guia per a la localització dels ODS: implementació i Monitoratge, Global Task Force).

PROCESSOS I MECANISMES QUE PERMEEN LA LOCALITZACIÓ I LA IMPLEMENTACIÓ

Així mateix, s'integren els mecanismes i processos que de manera transversal reforcen les diverses fases i permeten que el mateix procés en si de localització sigui un procés d'aprenentatge i de creació de capacitats i d'aliances amb els actors no públics locals com la societat civil, el sector privat i/o l'àmbit acadèmic.

PROCESSOS



P.1. PROCÉS DE PARTICIPACIÓ, DIÀLEG I ALIANCES

Al lema «No deixar ningú enrere» se suma el «No deixar cap lloc enrere» que informa el compromís global i suposa arribar fins a l'últim racó del planeta. Això només és possible si es facilita que tots els actors tinguin vies per actuar amb veu pròpia en el procés de definició de les prioritats i l'assignació de recursos per a les polítiques públiques. (A. Ayuso, CIDOB 2017).

Tal com es va veure al començament d'aquesta guia, un dels trets característics del procés de definició i adopció de l'Agenda 2030 és que va ser construïda **de “baix” a “dalt”**, a través d'un procés de consultes molt més participatiu i inclusiu¹⁰ que el dels Objectius del Desenvolupament del Mil·lenni.

El **principi de participació i apropiació democràtica** és clau en el procés de localització i implementació dels ODS a nivell local perquè permet **identificar les necessitats, interessos i prioritats a nivell local o comunitari**. I els **governos locals**, per la seva proximitat a la ciutadania, estan més ben posicionats per **escoltar de manera activa** i impulsar processos participatius que **generin consens** sobre les prioritats polítiques en clau ODS, que permetin **construir col·lectivament noves narratives i processos de canvi que siguin realment transformadors, reforçant l'adhesió de la ciutadania a les polítiques i els plans que es defineixin**.

¹⁰. Es van organitzar consultes nacionals i regionals, articulades entorn de temes i de discussions diferents en línia amb les aportacions de múltiples parts implicades procedents de governs, societat civil, el sector privat, l'acadèmia, *think tanks* i mitjans de comunicació a tot el món. El procés de consultes va incloure també una xarxa virtual interactiva d'abast mundial denominada The World We Want (<http://www.worldwewant2030.org/>).

Les **aliances multiactor** són molt pertinents per enfrontar uns certs problemes econòmics, socials i mediambientals, en combinació amb recursos, coneixements i habilitats. Si bé aquesta manera de treballar comporta, de vegades, una certa novetat, perquè suposa establir relacions de col·laboració entre actors de naturalesa diferent, aquests espais tenen un potencial molt important d'aprenentatge i de generació de sinergies positives.

L'avanç en la construcció o consolidació d'aquesta agenda local "des de baix" no implica una superposició respecte a les agendes vigents (Agenda 21, Agenda Urbana...) sinó una **continuació transformadora i complementària** d'aquestes.

Quan és precisa la participació en el procés de localització?

Ha de ser un **procés continu des de l'inici** evitant-se que es limiti a consultes o reunions esporàdiques de la ciutadania en conjunt i/o a través de les organitzacions de la societat civil i del sector privat que la representi en alguns dels passos anteriorment descrits. Quan la ciutadania participa en la fase de planificació d'un pla o projecte, es genera una major apropiació del procés que té efectes positius en la seva disposició per participar i involucrar-se en les etapes d'implementació i de seguiment.

La participació ha d'estar **degudament planificada i documentada** (socialització d'informació i propostes amb caràcter previ a la reunió) amb agendes que abordin aspectes concrets del procés de localització i temàtiques específiques que es corresponguin amb l'àmbit d'actuació i especialització i possible valor afegit de cada actor implicat.

Amb la finalitat de promoure una major riquesa i obertura a nous discursos i noves idees per part de cada actor, pot ser recomanable disposar d'una **facilitació externa experta en gestió de processos participatius** perquè, de manera constructiva, promogui l'intercanvi i la generació de consensos.

És clau **tenir estructures institucionals permanents**, preferiblement de caràcter mixt **públic-privat** (ex. grups de treball, comissions mixtes, taules de diàleg, etc.) que contribueixen a enfortir amb el temps les capacitats dels diversos actors presents en el territori i a establir sòlides relacions de confiança, suport i cooperació.

No obstant això, de vegades pot ser convenient reunir-se amb caràcter previ amb els diversos actors de manera individual i després organitzar una reunió/taller amb tots per a un major intercanvi i generació de consensos.

En particular, l'organització de les consultes i dels espais de participació ha d'**afavorir la participació inclusiva i de qualitat de totes les persones** amb una especial atenció a les dones (ex. horaris compatibles amb la conciliació de la vida familiar i laboral, servei de guarderia, etc.), l'accessibilitat per a les persones amb discapacitat (llenguatge de signes, braille, barreres arquitectòniques, etc.) o la diversitat de cultures presents al territori.

Destaquen també iniciatives d'incorporació de la societat civil no organitzada com ara la del Consell de Menorca on s'ha començat a donar entrada a la ciutadania no organitzada a través del mecanisme del sorteig cívica.

Quins són els mecanismes de participació?

Més enllà de la consulta puntual en el procés, la participació ha de ser inclusiva i de qualitat des de l'inici com un procés continu. Segons el moment en el Pla de Localització, es pot acudir a diversos mecanismes de participació multiactor (creant nous espais o consolidant els ja existents), tant presencials com virtuals a través de les noves tecnologies:

FASE 1. ESTABLIR LES BASES

- Seminari taller de sensibilització inicial sobre la importància dels ODS a desenvolupar-se en diferents barris de la ciutat/del poble.
- Entrevistes amb agents econòmics i socials rellevants (en particular, organitzacions de la societat civil, representants de les universitats i centres educatius, organitzacions empresarials i sindicals).
- Trobades específiques amb partits i dirigents polítics (mirada política)
- "Pluja d'idees" amb tècnics i especialistes de diverses àrees (mirada tècnica des de l'àmbit sectorial i de polítiques transversals).
- Tallers oberts per a la identificació de temes crítics i interessos de la ciutadania.
- Generació d'un òrgan de representació ciutadana en l'estructura permanent del Pla amb canals perquè la ciutadania presenti inquietuds i propostes de forma permanent (ej. app línia verda).
- Jornada/taller obert a tots els actors, com un primer pas d'informació, però també per a una major transparència del procés i un primer pas per a una rendició de comptes més constructiva i apropiada per part de la ciutadania.

FASE 2. DIAGNÒSTIC LOCAL

- Convocatòria a personal tècnic especialista privilegiant l'aportació i els recursos humans locals i la universitat regional/l'equip tècnic especialitzat per a l'anàlisi externa.
- Desenvolupament de grups de discussió per a anàlisi de variables i prioritats.
- Posada en marxa d'enquestes específiques (inclosa via web institucional o apps, per exemple).
- Taller obert per a la presentació i validació del diagnòstic.

FASE 3. DEFINICIÓ DEL PLA DE LOCALITZACIÓ

- Consultes sectorials.
- Trobada oberta per a la presentació de línies estratègiques, d'objectius i de projectes i discussió sobre l'exercici de prioritització.
- Incorporació d'organitzacions i de membres de la comunitat local en comissions de discussió del pressupost participatiu o en taules de gestió local per potenciar l'elaboració de propostes participades i consensuades (ex. ocupació inclusiva, gestió de residus i dels recursos naturals del territori, etc).

FASE 4. IMPLEMENTACIÓ I MONITORATGE

- Comissions intersectorials per a l'execució i el seguiment del Pla i de les actuacions prioritzades.
- Trobades participatives i sectorials per a la presentació d'avanços, d'avaluacions i de revisions en les quals siguin presents tots els actors claus del territori.

Algunes iniciatives més innovadores

XARXA D'ENTITATS LOCALS PER DESENVOLUPAR ELS ODS DE L'AGENDA 2030

La FEMP, com a institució palanca clau en l'impuls de l'Agenda 2030, lidera aquest important espai de coordinació d'actuacions entre els governs locals amb la finalitat d'aconseguir millors resultats en la implementació de l'Agenda 2030, a través de la localització i el desenvolupament dels ODS en l'àmbit local. En concret, la Xarxa té com a objectius:

- Promoure el coneixement, la sensibilització i la implantació dels ODS de l'Agenda 2030 en les entitats locals espanyoles, mitjançant l'enfortiment institucional i la implicació dels diversos actors locals.
- Enfortir i legitimar el paper estratègic que tenen les autoritats locals en el desenvolupament de l'Agenda 2030 a Espanya de cara a aconseguir la millor incidència política, mitjançant la promoció del treball en xarxa i la cerca d'aliances que impulsin polítiques de cohesió a nivell local i una adequada articulació multinivell i multiactor per a la construcció i la implementació de l'Agenda 2030 a nivell municipal.
- Actuar com a fòrum d'intercanvi d'experiències entre els governs locals que integren la Xarxa.
- Oferir serveis d'assessorament i d'assistència per als seus membres, formació de tècnics i la mútua cooperació entre les autoritats de les entitats locals en la localització dels ODS de l'Agenda 2030 a Espanya.
- Treballar amb els governs locals línies d'actuació concretes després de la crisi provocada per la COVID-19 per donar una resposta al territori alineada amb l'Agenda 2030. En particular, des de la Comissió ODS Agenda 2030 s'està duent a terme la localització dels ODS en les diverses mesures extraordinàries que han aprovat totes les comissions de treball de la FEMP per respondre a la crisi social, econòmica i sanitària provocada per la COVID-19.

Per a més informació sobre com adherir-se a la Xarxa i el seu funcionament:

<http://www.femp.es/comunicacion/noticias/ods-de-la-agenda-2030-sin-los-municipios-no-sera-posible>

Pressupostos participatius

És una eina de participació i cogestió entre la societat civil i l'entitat local. A través dels pressupostos participatius es genera un espai molt enriquidor amb tots els actors que afavoreix la construcció i implementació d'una agenda local comuna i consensuada. Aquest espai de trobada i diàleg permet influir i participar en el procés de presa de decisions públiques, que els permet opinar sobre l'aplicació dels fons públics i controlar les rendicions de comptes referits a l'ús.

La Diputació de Lugo va ser la primera administració provincial d'Espanya a elaborar el 2015 els pressupostos de manera participativa. Hi han seguit, a tall d'exemple i sense caràcter exhaustiu, moltes més a Andalusia (Sevilla, Màlaga o Còrdova), Catalunya (Barcelona, Santa Cristina d'Aro, Figaró-Montmany, Rubí, Castellar del Vallès, Sabadell, Sant Boi de Llobregat o Vilafraça del Penedès), País Basc (Sant Sebastià, Vitòria, Astigarraga...) Balears (Colònia de Sant Pere, al municipi d'Artà), Múrcia (Cartagena) o la Comunitat Valenciana (València).

Per exemple, en el cas del Consell Insular de Menorca s'ha posat a disposició parteix del pressupost del 2018 amb l'objectiu d'iniciar els primers pressupostos participatius d'àmbit insular. [Vols conèixer més sobre aquest procés?](#)

E-Democràcia

Gràcies a les noves tecnologies, es contribueix a augmentar el diàleg i l'intercanvi entre la ciutadania i les persones responsables de la formulació i la gestió de les polítiques públiques.

Per exemple, l'any 2015, l'Ajuntament de Madrid va posar en marxa una plataforma digital de font oberta "Decide Madrid" des de l'experiència de la plataforma Consul, utilitzada en algunes de les principals capitals, ciutats i regions del planeta. A través d'aquesta plataforma, la ciutadania comparteix propostes, participa en debats i contribueix a la formulació de les polítiques locals.

Així mateix, en el marc de les funcions de la plataforma, hi ha una part concebuda per afavorir la participació pressupostària, i permet a la ciutadania debatre, votar i finançar propostes concretes.

La inclusió digital i la intervenció de la ciutadania en tals plataformes continuen sent el principal repte dels projectes de e-democràcia. A més, la qüestió de l'índex de participació necessari per validar el procés també continua sent una qüestió important. No obstant això, hi ha diverses formes en què els governs locals poden implicar els ciutadans en tals iniciatives. Per exemple, algunes entitats locals estan combinant l'ús de les plataformes amb altres canals de comunicació per sensibilitzar sobre aquest tema (xarxes socials, mitjans de comunicació). Així, totes les persones possibles poden ser informades i participar en el procés.

P.2. COMUNICACIÓ PER POSAR EN VALOR EL PROCÉS DE LOCALITZACIÓ

El procés de comunicació és clau per **mantenir els diversos actors i la ciutadania informada dels avanços i empoderar-la per a la seva implicació i participació**. A més de donar a conèixer l'Agenda 2030, el procés de comunicació continua ha de mantenir la ciutadania informada i possibilitar la participació en el procés de construcció col·lectiva. També la comunicació té un paper important a transmetre la connexió entre els ODS i la seva realitat quotidiana. D'aquesta manera, disposar d'una estratègia de comunicació adequada és clau per garantir que al llarg del procés de localització **s'afavoreix la inclusió, la transparència, la conscienciació i la implicació més activa de la societat en conjunt**.

La manera d'**informar la ciutadania sobre els programes i les actuacions realitzades, els resultats que progressivament es van aconseguint, els aprenentatges en el procés o els recursos humans i tècnics implicats** ha de ser **precisa, clara i oportuna** en funció del col·lectiu al qual es dirigeix.

Tal com es descriu en la *"Guia per a la implementació dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia"* el **Pla de Comunicació** pot contemplar els aspectes següents:

1. Objectius per assolir.
2. Persones destinatàries.
3. Mesures i canals d'informació i de publicitat.
4. Òrgans responsables d'aplicació del pla.
5. Sistema de seguiment i d'avaluació.
6. Cronograma d'actuacions.
7. Pressupost.
8. Material gràfic i exemples d'aplicació en suports i mesures.

Respecte a la implicació en el si del govern local, la persona **responsable de la política i el seu gabinet** han de liderar la **coordinació de la política de comunicació** i el punt focal/àrea s'encarregarà de la implementació durant tot el procés de localització. Igual que al llarg dels diversos passos descrits anteriorment, la **coordinació i implicació de tots els departaments/les àrees rellevants** és clau.

La comunicació **ha de ser present durant tot el procés de localització, i s'utilitzaran diverses estratègies per a arribar a tots i cadascun dels actors**. Si bé en principi les accions de comunicació es dirigeixen al conjunt de la ciutadania, és clau dur a terme estratègies de comunicació diferents respecte al públic al qual es dirigeix. És molt important enfortir les aliances amb els mitjans de comunicació, organitzant activitats per a periodistes.

ACCIONS DE COMUNICACIÓ	POBLACIÓ OBJECTIU
Campanya general que informe sobre la relació dels ODS amb la vida quotidiana de la ciutadania i visibilitzi les actuacions que s'estan realitzant ¹¹ .	Ciutadania en general.
Tallers divulgatius per a la sensibilització sobre els ODS.	Escoles, associacions de veïns o altres col·lectius.
Visibilització en els webs de la contribució a l'Agenda 2030, els avanços en el procés de localització i un espai per a l'intercanvi d'informació i bones pràctiques (ex. Diputació de Barcelona o Almeria 2030).	GRL.
Disseny i producció de programes formatius amb material divulgatiu, webinars o seminaris en línia.	Agents del canvi (població universitària, voluntaris de ONGD, professors...).
Publicacions en xarxes socials (Twitter, Instagram, Facebook...) i en mitjans locals, regionals i nacionals, notes de premsa institucionals especificant a què ODS contribueix la mesura o actuació ¹² .	Ciutadania en general.
Canal de YouTube amb vídeos formatius sobre ODS i actuacions de localització (ex. País Basc - Centre UNESCO del País Basc).	Juventut.
App mòbil per publicar i coordinar accions Ciutadanes.	Ciutadania en general.
Butlletins, publicacions periòdiques (ex. Carta Local de la FEMP), memòria anual d'activitats, etc.	Ciutadania en general.
Tallers formatius i difusió de bones pràctiques.	Ciutadania adulta.
Comunicació visual sobre ODS ¹³ (logo, pin, bàners en el saló de plens, rodes de premsa, etc.).	Tots els actors.
Taula rodona sobre els ODS i actuacions de localització.	Agents del territori.
Nomenar "Champions" com a referents en la implicació i difusió dels ODS ¹⁴ .	Governos locals.
Concerts, marxes amb bicicleta, autobusos de campanya, fires, esdeveniments que mostrin històries d'èxit, lliuraments de premis i la col·laboració amb personatges coneguts (ex. actors, músics, esportistes, escriptors o fotògrafs, entre d'altres).	Ciutadania en general o col·lectius concrets com ara la joventut.

Font: Adaptat de "Guia per a la implementació dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia".

11. Moltes campanyes s'estan duent a terme en totes les ciutats i tots els municipis espanyols, fins i tot en els municipis més petits com ara el de Sant Lluís a Menorca, que recentment ha llançat la campanya "Som Sant Lluís. Som Sostenibles": <http://www.ajsantlluis.org/Contingut.aspx?idpub=26888>.

12. Ex. Diputació d'Albacete (<http://www.dipualba.es/Main/noticia.aspx?id=5691>) o Diputació de Còrdova <https://www.dipucordoba.es/teinteresa-participacion/contenidos/64773/la-diputacion-dedicara-130000-euros-a-la-adquisicion-de-equipos-para-las-agrupaciones-municipales-de-voluntarios-de-proteccion-civil?tab=>.

13. Veure Directrius i models de logotips oficials de Nacions Unides: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/news/communications-material/>

14. A tall d'exemple, el Secretari General de les Nacions Unides Ban Ki-moon va nomenar personatges eminents per donar suport i generar compromís per a l'assoliment dels ODS el 2030. El grup de 17 campions incloïa caps d'estat i de govern, líders del món de l'empresa i la política, acadèmics, així com artistes i esportistes que han demostrat un lideratge excel·lent en el seu camp. Per conèixer més sobre aquesta iniciativa, visiteu: <https://www.unsdgadvocates.org/>.

Algunes **claus per dur a terme una acció de comunicació amb un impacte positiu i amb capacitat de generar interès entre la població respecte als ODS:**

- Transmetre un missatge clar, accessible (adaptació al llenguatge de signes o braille) i fàcil de comunicar.
- Promoure la participació, la reflexió i el diàleg.
- Impulsar plataformes ciutadanes i fòrums de discussió així com xarxes de governs locals i regionals¹⁵.
- Aprofitar el poder de la cultura local.
- Involucrar els mitjans de comunicació i xarxes socials pel seu impacte multiplicador.
- Aprofitar els aprenentatges i contactes de les xarxes i les organitzacions que van participar en el procés dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, en l'Agenda 21 o en altres iniciatives com ara el **Pacte dels Alcaldes**.
- Garantir la inclusió de la perspectiva de gènere i diversitat.

A l'hora de comunicar per als governs locals també és important **visibilitzar les seves mateixes accions i facilitar la informació** a tota aquella persona o entitat que estigui interessada a replicar o aprendre de l'estratègia de localització duta a terme per l'entitat. D'acord amb el ODS 16, aquest accés a la informació garanteix una major transparència i afavoreix una apropiació i implicació activa de la societat i un procés de rendició de comptes en el qual la ciutadania i les organitzacions estan ben informades i empoderades.

RECOMANACIONS DE BONES PRÀCTIQUES PER A LA TRANSPARÈNCIA

1. Treballar en portals oberts en els quals la informació sigui accessible i clara.
2. Publicar al lloc web de l'entitat les actuacions que es realitzin en matèria de ODS i actualitzar la informació periòdicament.
3. Convertir les dades en informació i fer públic també els informes de seguiment i d'avaluació.
4. Organitzar i participar en activitats que promoguin una cultura de la transparència.
5. Establir canals d'informació dinàmics que responguin a les sol·licituds d'informació i articulin mecanismes per promoure l'accés a la informació.
6. Realitzar sondejos entre els empleats públics i les persones externes per detectar mancances i millorar els seus serveis.
7. Compartir el coneixement amb altres entitats i facilitar l'escrutini de les seves accions a l'hora de rendir comptes.

Font: Extret de "Guia per a la implementació dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia".

A nivell administratiu, l'Índex de Transparència dels Ajuntaments i l'Índex de Transparència de les Diputacions reflexa una millora progressiva en els últims anys.

¹⁵. L'OCDE va llançar la Campanya de Creixement Inclusiu a les Ciutats. Gràcies a aquesta plataforma s'ha fomentat el debat global compartint les seves veus i perspectives amb els governs nacionals i altres socis clau. També ha donat l'oportunitat als alcaldes d'intercanviar solucions concretes per fer front a la desigualtat i empoderar els governs locals com a líders en la transició cap al creixement inclusiu.

P.3. PROCESSO GENERACIÓ DE CAPACITATS EN ELS DIVERSOS ACTORS LOCALS, PÚBLICS I PRIVATS

La generació de capacitats en els diversos actors locals, públics i privats és clau. A continuació, es detallen algunes estratègies per **abordar alguns àmbits i les especificitats que requereix la col·laboració multiactor i interdisciplinari**, necessària per implementar fulls de ruta compartits a llarg termini que incorporin elements de canvi determinants, com ara la innovació o les tecnologies adequades per a l'assoliment dels ODS en el territori.

CAPACITATS EN L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Capacitats en l'àmbit de les metodologies per a la gestió de les polítiques públiques locals orientada a resultats de desenvolupament.

- Capacitats per fer diagnòstics integrals i participats pels diversos actors de com es manifesten els ODS en cada territori, quines són les bretxes i les oportunitats d'impacte en cada ODS i la interrelació entre aquests.
- Capacitats per aplicar metodologies de planificació basada en enfocaments multi-interdisciplinaris i adaptatives a marcs de llarg termini (10-15 anys).
- Capacitats per a la construcció d'indicadors locals rellevants per al seguiment, la projecció de resultats de desenvolupament esperats en el temps i l'avaluació de les polítiques i dels projectes: oficines de la dada. Ús de tecnologies (*data mining, machine learning, blockchain*), meta dades ODS procedents de fonts públiques o privades i altres actors per enrobustir els marcs de dades i les projeccions.
- Capacitats per a la definició i la construcció d'informes voluntaris locals que permeten transmetre realitzacions i avanços.

Capacitats per codissenyar i implementar processos de participació multiactor i construcció col·lectiva.

Capacitats per integrar els ODS en els plecs i procediments de licitació i d'inversió pública de les administracions locals.

Capacitats i mecanismes institucionals per facilitar el diàleg de polítiques multiactor.

Consells de Desenvolupament Sostenible i ODS vinculats a l'administració local, Meses de diàleg vinculades a polítiques específiques de l'administració local o regional, comissions interdisciplinàries per alimentar i acompanyar la política de govern i/o polítiques sectorials específiques, etc.

Capacitats per a fomentar ecosistemes d'emprenedoria i innovació per als ODS complementaris entre l'Administració pública, el sector empresarial, actors mixtos públic privats, universitaris, quart sector i altres actors.

Capacitats jurídic administratives per al marc de competència de les administracions locals.

- Abordatge multidisciplinari i multiactor per abordar els ODS.
- Col·laboració amb governs autonòmics - Mecanismes de diàleg per a la formulació d'ordenances municipals en els contextos locals.
- Anàlisi i adequació del marc de competències de l'administració local a les necessitats de eficàcia i coherència de polítiques que requereix la definició de polítiques públiques per a l'Agenda ODS.
- Adequació del marc de competència a la coherència multinivell requerida amb cada nivell de govern (nacional, regional, local) per poder abordar en cada nivell els desafiaments dels ODS de manera coherent i eficaç i optimitzar les complementarietats i sinergies entre aquests.

EN L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA (cont.)

Capacitats per promoure projectes orientats als ODS i susceptibles d'atreu-
re finançament públic-privat.

Capacitats de formulació de projectes, finançament europeu, etc.

Capacitats en l'àmbit d'eines de gestió
administrativa.

De fórmules de contractes a fórmules administratives per incentivar les
potencials sinergies de les aliances.

Capacitats per promoure l'economia social
i sostenible.

Capacitats per conèixer els impactes dels diversos models de negoci, les
aportacions de l'economia social i noves economies.

CAPACITATS EN EL SECTOR PRIVAT (amb un focus en teixit empresarial i economia social implantada al territori)

Capacitats perquè els models de negoci
abordin transformacions a l'interior
dels seus models de negoci que els
permetin.

- Conèixer els impactes, tant els positius com els negatius, que genera l'empre-
sa en cada ODS, a través de les decisions de tot el seu cicle de negoci (cadena
de subministrament, procés de producció, cadena logística, departament recer-
ca desenvolupo i innovació, recursos humans, comunicació, etc.).
- Identificar i utilitzar indicadors de sostenibilitat ODS com a indicadors de
gestió que permetin generar incentius en els processos de presa de decisió en
tot el model de negoci i permeti alinear les estratègies de negoci amb els ODS.
- Relació de valor amb els grups d'interès i impacte en ODS: inversors,
Administració pública, treballadors, consumidors, societat civil i ciutadania en
general.

CAPACITATS EN L'ACADÈMIA I EN L'ÀMBIT UNIVERSITARI

Integrar els ODS en el currículum formatiu de les diverses formacions i àrees de coneixement.

Treballar en la recerca aplicada generada a les diverses àrees de les universitats als processos
d'implementació dels ODS.

CAPACITATS EN LES ORGANITZACIONS DE LA SOCIETAT CIVIL

Capacitats per a desenvolupar iniciatives innovadores amb impactes alineats amb l'Agenda 2030 i escalables.

Capacitats per informar la presa de decisions en el nivell local, traslladant proposades a partir del coneixement pròxim de les
principals problemàtiques socials i ambientals.

MECANISMES



M.1. MECANISME DE GOVERNANÇA

Què és el mecanisme de governança?

Per **mecanisme de governança** s'entén el conjunt d'estructures definides i creades per assegurar el suport polític i tècnic al procés de desenvolupament de l'Agenda 2030 al territori. Es tracta d'estructures que han d'assegurar l'impuls adequat dels ODS en el si del govern local, però que han d'integrar també aquells representants dels principals actors del territori tant **públics com privats** (institucions, empreses, societat civil, sindicats, acadèmia, centres d'innovació, etc.) convocats a la col·laboració i la coparticipació en la presa de decisions, així com per coordinar accions conjuntes que es defineixin i s'implementin.

El mecanisme de governança en cada govern local:

- Ha d'estar **ancorat a l'estructura de govern** de la institució pública.
- Ha de tenir **capacitat de coordinar i garantir coherència entre les diverses àrees de govern** responsables de les diferents polítiques, generant així col·laboració, sinergies i transversalitat dels ODS prioritzats al territori.
- Definir un **espai institucional de naturalesa consultiva** per facilitar el diàleg de polítiques multiactor, la col·laboració i els processos de coparticipació inter i transdisciplinars, garantint la representació d'empreses, representants de l'economia social, agents socials, societat civil, acadèmia, centres d'innovació, entre d'altres.

Cada àrea de govern responsable de diverses polítiques es dotarà així mateix d'un subgrup de treball multiactor per al diàleg, la col·laboració i cocreació de propostes per al disseny de cada política específica cap als ODS, l'alineament d'estratègies públiques i privades i la integració d'innovació, de tecnologies, de capacitats i de dades en les polítiques i els projectes que se'n puguin derivar.

Finalment, en aquest mecanisme de governança estarà inclòs el Punt Focal i tindrà el mandat d'elaborar l'Informe Voluntari Local i dur a terme les labors d'interconnexió amb territoris similars, així com contribuir a la coherència multinivell amb altres nivells d'administració. Així mateix, es podrà aportar als informes voluntaris d'avanç dels ODS de cadascun dels nivells, provincials, regionals, nacionals i globals.

Alguns exemples d'estructures d'un mecanisme de governança local son¹⁶:

- **Comissió Tècnica d'avanç de l'Agenda:** conformada per tècnics representants de regidories diferents. La seva funció és l'avanç de les activitats i la seva coordinació entre les diverses regidories i delegacions.
- **Grup d'alt nivell de l'Agenda 2030,** com a comissió conformada per l'alcalde o l'alcaldesa i el grup de regidors i regidores.
- La seva missió és fer avançar l'Agenda en el seu vessant més polític, amb decisions per resoldre els problemes amb els quals es vagi trobant.
- **Consell Social de la Ciutat,** pot integrar igualment el seguiment de l'Agenda sent un canal entre els inputs del procés participatiu i l'Ajuntament. Pot ser recomanable, a l'efecte d'agilitat de funcionament, que es creï en el Consell una comissió o grup de treball encarregat del seguiment de l'Agenda que reportaria al mateix Consell.

Aquests espais de col·laboració cap a objectius compartits com ara els ODS estaran diferenciats, però degudament connectats amb els espais de negociació i de representació dels agents socials, per buscar les potencials sinergies entre aquests.

Funcions del mecanisme de governança:

- **Facilitar els espais de consens, diàleg, col·laboració i cocreació** del disseny dels fulls de ruta, les polítiques i els plans de mitjà i llarg termini per a definir els ODS del territori, així com l'alineament d'estratègies públiques i privades per aconseguir-los.
- **Garantir la coherència de les polítiques** amb els ODS definits per al territori, informant la resta d'àrea de govern dels avanços en els espais de diàleg multiactor.
- **Informar i ser informat** pels espais legislatius del territori, plens de l'ajuntament, corts provincials o autonòmiques, de la coherència dels marcs normatius amb els ODS.

En aquest context, a més del disseny de fulls de ruta, plans o polítiques de mitjà i llarg termini per a l'assoliment dels objectius i les metes ODS definides i consensuades, es generarà un alineament d'estratègies públiques i privades. Així mateix, es promouran **dinàmiques de col·laboració** dels mateixos actors amb un enfocament de projecte orientada a generar col·laboracions i impactes en el curt termini.

La possibilitat que es generi tota una sèrie d'**oportunitats de projectes públic privats de col·laboració immediata** en aliança, que derivin d'un procés d'alineament més estratègic de mitjà i llarg termini i, al seu torn, contribueixin als seus objectius i metes, és una de les grans oportunitats per aprofundir en la localització. Aquest enfocament permetrà evitar la dispersió de projectes no alienats amb els fulls de ruta, i la perduda de coherència i consistència en les accions a efectes de l'assoliment dels ODS i la transformació del territori.

Aquestes dinàmiques de col·laboració en aliança per a accions concretes tindran, així mateix, el **valor afegit** d'integrar la **innovació, tecnologies, capacitats i recursos** aportats per diferents actors **a solucions concretes, orientades a generar impacte en els objectius de llarg termini**. El procés de diàleg, col·laboració i cocreació es veurà així mateix estimulat pel foment d'una **relació estratègica des dels mecanismes de governança del procés de localització amb els ecosistemes d'innovació social del territori o dels territoris similars** amb capacitat de dissenyar projectes i propostes que arribin després als actors públics i privats per a la seva vinculació, a mode de laboratoris d'innovació. La implementació del procés de localització dels ODS propiciarà l'obtenció de resultats ràpids que generin impacte visible i influeixin també en la percepció de la ciutadania de resultats concrets i generi apropiació cap als processos estratègics de llarg termini.

16. Extret d'Estudi sobre els objectius de desenvolupament sostenible a Fuenlabrada (SOCIAL GOB - <https://socialgob.org/publicaciones/>).

M.2. MECANISME DE MOBILITZACIÓ DE RECURSOS

El procés de desenvolupament territorial vinculat al de localització dels ODS ofereix les condicions idònies per **atreure la inversió pública i privada per als fulls de ruta, els plans i els projectes ODS consensuats en el territori**. No hi ha dubte que la mobilització de recursos relacionat amb la localització de l'Agenda 2030 haurà d'estar estretament relacionada amb la reorganització del model productiu i amb un lideratge sòlid des de l'esfera pública. Resulta clau reforçar la premissa que la inversió privada haurà de donar suport a la protecció del bé comú i impulsar el que anomenem l'Estat emprenedor, des del plantejament de les polítiques públiques.

■ La **generació d'apropiació democràtica ciutadana** entorn d'un projecte de llarg termini comporta una menor volatilitat del projecte, una major estabilitat i els estímuls necessaris per a la seva previsibilitat en el mitjà i llarg termini.

■ La **generació de capacitats en els actors** per abordar l'Agenda 2030 genera un increment en l'eficàcia, l'eficiència i l'impacte de l'activitat administrativa, econòmica i empresarial del territori.

■ Els processos d'**alineament d'estratègies de mitjà i llarg termini** entorn d'un full de ruta consensuat i cocreada donen credibilitat i confiança a la proposta d'atracció d'inversió de mitjà i llarg termini.

■ Si a més s'integren elements clau com la innovació, tecnologies, capacitats transdisciplinars i sobre tot les **dades necessàries** per poder modelitzar, projectar i simular els resultats i els impactes en el futur, es donaran les condicions per atreure de manera molt efectiva fluxos d'inversió, tant pública com privada, cap a aquests fulls de ruta i als plans, les polítiques i projectes que es derivin de les mateixes al territori.

Oportunitats d'atracció de fons

En l'actualitat, a part de les fonts tradicionals de finançament de les entitats locals, l'ampliació del finançament europeu ofereix noves possibilitats per finançar projectes. Paral·lelament estan sorgint altres formes d'atracció de recursos financers vinculats a fons d'inversió sostenibles i d'impacte que també estan experimentant un considerable creixement. Tant en l'àmbit públic com en el privat, la proliferació de **recursos i mecanismes d'inversió cap al desenvolupament sostenible i el territori** estan proliferant, i es genera una oportunitat idònia per vincular el desenvolupament de llarg termini i la inversió productiva i d'impacte.

FONS EUROPEUS

Els Fons Europeus comprenen els fons estructurals i de cohesió definits pel Marc Pressupostari de Llarg Termini de la Unió Europea, i la iniciativa Next Generation Europe impulsada en resposta a la situació generada per la pandèmia del coronavirus. Per la grandària dels fons esmentem en primer lloc a aquesta iniciativa Next Generation Europe composta per el **Mecanisme de Recuperació i Resiliència**.

(672.500 milions d'euros) i el **programa REACT** (55.000 milions que se sumen als fons de cohesió). Es tracta de fons addicionals per donar suport a la transició ecològica i la digital. Aquests Fons s'han inclòs en el cicle pressupostari general del govern estatal i necessiten de projectes d'impacte per ser executats.



■ **Mecanisme de Recuperació i Resiliència** (centrat en les transicions digital i ecològica):

1. Activació: tecnologies netes i acceleració del desenvolupament i l'ús de les energies renovables.
2. Renovació: millora de l'eficiència energètica dels edificis.
3. Càrrega i proveïment de carburant: foment de tecnologies netes per a transport sostenible, accessible i intel·ligent.
4. Connexió: banda ampla ràpida en totes les regions i llars, incloses les xarxes de fibra i 5G.
5. Modernització: digitalització de l'Administració i els serveis públics.
6. Ampliació: augment de les capacitats industrials en matèria de dades en el núvol i desenvolupament de processadors d'última generació i sostenibles.
7. Reciclatge i perfeccionament professionals: adaptació dels sistemes educatius en suport de les competències digitals i l'educació i formació professional a totes les edats.

■ **Programa REACT-EU:** finançament nou que es canalitza a través dels fons de cohesió (FEDER, FSE i FE-AD) en cada comunitat autònoma.

■ **Fons Estructurals i de Cohesió Europeus** (FEDER, FSE+, FEADER, FEAD). La política de cohesió de la UE en 2021-2027 se centra en la competitivitat econòmica a través de la recerca i la innovació, la transició digital, així com el Pacte Verd Europeu i la promoció del pilar europeu de drets socials. Els instruments principals són:

- **Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER):** fomenta el desenvolupament equilibrat en les diferents regions de la UE basat en la transformació ambiental, digital i social.
- **Fons Social Europeu +(FSE+):** dona suport a projectes relacionats amb l'ocupació en tota Europa i inverteix en el capital humà europeu (treballadors, joves, demandants d'ocupació, pobresa infantil).
- **Fons d'Ajuda Europea a les persones més desfavorides (FEAD).**

■ **Uns altres programes:**

- **Horitzó Europa:** 5.000 M€ per a programes d'innovació.
- **InvestEU:** 5.600 M€ que aglutina els anteriors FEIE i COSME en matèria de finançament de la inversió estratègica de la unió (Infraestructura sostenible, Recerca, Innovació i Digitalització, Pimes, Inversió social i Formació).
- **Desenvolupament rural:** 7.500 M€ orientats a la cooperació urbana-rural.
- **Fons de Transició Justa:** 10.000 M€ per a projectes alineats amb el Green Deal.
- **rescEU:** 1.900 M€ per a resposta davant catàstrofes naturals i humanitàries.

FONS D'INVERSIÓ SOSTENIBLES

Es tracta d'opcions emergents vinculades al creixement de les finances sostenibles (com ara, per exemple, els Bons Verds o Bons ODS), a través de projectes d'inversió vinculats al capital natural i la gestió dels serveis ecosistèmics, la nova relació rural urbana per abordar reptes demogràfics, noves infraestructures sostenibles vinculades a cadenes de valor de proximitat, circularitat de les economies, etc. Es tracta de projectes susceptibles d'atreure aquest tipus d'inversió alineats amb el desenvolupament sostenible i sempre que s'integrin en fulls de ruta robustos de l'Agenda 2030 i hi siguin coherents.

M.3. MECANISME DE COMPRA PÚBLICA SOSTENIBLE

A través de la compra pública sostenible s'integren aspectes socials, ètics i ambientals en els processos i fases de la contractació de serveis i en l'adquisició de béns.

Avançar cap a un desenvolupament sostenible i inclúsiu i consolidar un model de creixement econòmic que doni suport al progrés social i respecti el medi ambient, depèn en gran manera de les pautes de producció i consum de la nostra societat.

Les compres públiques suposen un percentatge rellevant del total de compres que es produeixen en el mercat. La introducció de criteris socials, ètics i ambientals en les compres públiques té un impacte directe en la transformació de l'economia i un efecte exemplaritzant per a la resta del mercat.

Quin és el paper de l'administració pública local?

La nova legislació nacional sobre contractació pública obre la porta a la inclusió de clàusules socials i mediambientals, però requereix de la voluntat institucional per a la posada en marxa. Per tant, el marc jurídic ja el possibilita, i per això és necessari aprofitar l'espai obert.

Com a administració pública, l'administració local té un enorme potencial exemplaritzant i pot contribuir activament, a través de polítiques de compra pública que privilegiïn l'adquisició de productes i serveis ambiental i socialment més responsables, a incentivar la transició del sistema productiu cap a la sostenibilitat, així com a una major consciència de la ciutadania.

Quins avantatges representa per a la institució local com a administració pública local?

Suposa l'aportació d'un valor afegit en la contractació pública que, a més de satisfer una necessitat mitjançant una gestió eficient del pressupost, contribueix a l'interès general a través de la compra ètica, la compra verda o la compra social que, així mateix, enforteix el teixit productiu al territori.

Quines oportunitats ofereix al sector empresarial?

Posiciona a les empreses, incloses les PIMES, per entrar en millors condicions en nous mercats que actualment compen amb majors requeriments ambientals i socials i els permet afrontar millor el futur a mesura que els requisits ambientals i socials siguin més exigents.

La promoció de la compra verda incentiva a la indústria per a desenvolupar tecnologies i productes "verds" i promou- re'ls en el mercat. En particular, les empreses petites i mitjanes poden beneficiar-se d'aquesta mena de compra, ja que ofereix una oportunitat de trobar mercats per a les seves solucions i productes innovadors.

L'art. 1.3 LCSP estableix que es facilitarà així mateix l'accés a la contractació pública de les petites i mitjanes empreses, així com de les empreses d'economia social.

Quins aspectes es tenen en compte?

El mètode i les condicions de producció, els materials que els componen, les condicions laborals de les persones treballadores i les conseqüències directes i indirectes que la seva producció o prestació suposen a curt i a llarg termini, el perfil socioambiental de les empreses, el seu impacte en el teixit productiu local, entre altres aspectes.

Com s'articula?

Amb caràcter general, a través de la introducció en els plec de criteris de valoració de les ofertes referits a característiques mediambientals i socials proposades pel licitador, com ara estalvi i ús eficient de l'aigua i l'energia, utilització d'etiquetes ecològiques o altres distintius de qualitat ambiental, ús de materials reciclats o reutilitzats o de materials ecològics, i el perfil ASG o compliment socioambiental de l'empresa.

Condicions de tipus mediambiental: *Condicions que persegueixin com a finalitat: La reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle; el manteniment o la millora dels valors mediambientals que puguin veure's afectats per l'execució del contracte; una gestió més sostenible de l'aigua; el foment de l'ús de les energies renovables; la promoció del reciclatge de productes i l'ús d'envasos reutilitzables; o l'impuls del lliurament de productes a granel i la producció ecològica.*

Condicions de tipus social o relatives a l'ocupació: *Condicions que persegueixin com a finalitat: fer efectius els drets reconeguts en la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat; contractar un nombre de persones amb discapacitat superior al que exigeix la legislació nacional; promoure l'ocupació de persones amb especials dificultats d'inserció en el mercat laboral, en particular, de les persones amb discapacitat o en situació o risc d'exclusió social a través d'Empreses d'Inserció; eliminar les desigualtats entre l'home i la dona en aquest mercat, afavorint l'aplicació de mesures que fomentin la igualtat en el treball; afavorir la major participació de la dona en el mercat laboral i la conciliació del treball i la vida familiar; combatre l'atur, en particular, el juvenil, el que afecta les dones i el de llarga durada; afavorir la formació en el lloc de treball; garantir la seguretat i la protecció de la salut en el lloc de treball i el compliment dels convenis col·lectius aplicables; prevenir la sinistralitat laboral; altres finalitats que s'estableixin amb referència a l'estratègia coordinada per a l'ocupació, definida en l'article 145 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea; garantir el respecte als drets laborals bàsics al llarg de la cadena de producció mitjançant l'exigència del compliment de les Convencions Fonamentals de la OIT, incloses aquelles consideracions que busquin afavorir als petits productors de països en desenvolupament, amb els quals es mantenen relacions comercials que els són favorables com ara el pagament d'un preu mínim i una prima als productors o una major transparència i traçabilitat de la cadena comercial.*

Font: *Manual Intern De Contractació Adaptat A la Llei De Contractes Del Sector Públic*, ESMASA, Ajuntament Alcorcón..

Quins aspectes es tenen en compte en la compra i la contractació pública sostenible?

- La necessitat de la compra.
- Els materials amb els quals estan fets els productes.
- La procedència dels productes o serveis.
- Les condicions en les quals aquests han estat elaborats.
- El comportament i compliment socioambiental de l'empresa proveïdora.
- La destinació final dels productes una vegada acabat el seu ús.

FASE 4

IMPLEMENTACIÓ I SEGUIMENT

4.1. IMPLEMENTACIÓ



QUÈ ES PRETÉN?

Aquest pas consisteix a **fer realitat el que s'ha planificat des d'una mirada d'Agenda 2030**¹⁷. Com a actor principal del procés, els governs locals tenen la responsabilitat de gestionar la implementació dels programes i actuacions i de la facilitació d'espais de participació i d'intercanvi d'experiències entre els diversos actors del territori.



TASQUES PER FER DES DE LA INSTITUCIÓ LOCAL

1. El **grup de treball** constituït en la fase de disseny ha d'estar implicat de manera activa durant tota la implementació.
2. En el si del govern local continuar afavorint la **coordinació diària entre les diverses àrees sectorials** per garantir que la **implementació** dels programes i projectes es duu a terme des d'una **perspectiva integral i no fragmentada**.

Si bé, en la gestió es "fragmenten" les polítiques públiques/actuacions perquè diverses àrees desenvolupin projectes específics (habitatge, infància, ocupació, igualtat de gènere...), és necessari garantir que aborden la integralitat de l'Agenda 2030 i els seus principis.

3. Garantir la **inclusió dels aspectes transversals en tots els programes i els projectes sectorials** des de la formulació i durant la implementació.
4. Establir **plataformes de governança multinivell** en el cas de competències compartides amb altres nivells de govern (ex. regional o autonòmic).

¹⁷. L'Agenda 2030 inclou un capítol sobre mitjans d'implementació que vincula de manera integral l'acord de l'Agenda d'Acció d'Addis Abeba per al finançament del Desenvolupament, en la qual s'esmenta que els mitjans d'implementació són crucials per a la viabilitat de l'Agenda i han de contemplar les tres dimensions del desenvolupament. En particular, han de focalitzar-se a avançar sobre el gran obstacle per aconseguir la sostenibilitat i la inclusió, que és la persistència de les inequidats que deriven de desigualtats socioeconòmiques, de gènere i territorials i que es manifesten en grans diferències en l'accés a béns i serveis entre els quals la "bretxa digital" impacta negativament en l'accés de les dones, els joves i els nens a la tecnologia i la ciència i a les persones amb discapacitat a una tecnologia accessible. (<http://www.un.org/esa/ffd/ffd3/index.html>).



TINGUES EN COMPTE QUE EN EL CAS...



MUNICIPIS MÉS PETITS I/O RURALS, les capacitats per a la implementació, tal com s'ha pogut confirmar en la fase de diagnòstic, poden ser molt limitades des del punt de vista dels recursos econòmics i tècnics. Així és molt important que des dels governs provincials, regional i central es faci costat a aquests municipis amb **formació i assessorament tècnic** al llarg de tot el procés d'implementació. L'**associació amb altres municipis** amb característiques o problemàtiques similars és clau per enfortir de manera conjunta les capacitats.



QUÈ PODEN APORTAR ALTRES ACTORS?

- La participació activa i no solament mera consulta puntual de la resta d'actors locals (organitzacions de la societat civil, sector privat o acadèmia) és igualment essencial durant la implementació. Cadascun d'aquests actors pot reforçar les capacitats del govern local amb assessorament tècnic, coneixement de la realitat i intercanvi de bones pràctiques.
- Cada vegada més, les **universitats i els centres de formació i recerca** públics i privats mantenen vincles institucionals i donen el seu suport als governs locals en la gestió local, de manera que ofereixen capacitació, assistència tècnica específica, programes d'extensió i/o de recerca aplicada, etc.



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

- En el camí cap al desenvolupament sostenible i inclusiu del territori, els **processos importen tant com els resultats**.
- La implementació dels ODS ha de respondre a les necessitats i prioritats identificades de forma participada pels governs locals i ser **coherent amb les estratègies nacionals, complementant-les**.
- L'**intercanvi d'informació i d'experiències amb altres governs locals i altres actors rellevants** és clau per enriquir la implementació i tenir majors probabilitats de tenir un impacte positiu i transformador.
- La **informatització dels registres interns**, malgrat les dificultats inicials (exigència de coneixements tècnics i recursos en equipament, inputs i infraestructura, com ara equipament informàtic), contribueix a una gestió més útil per a la presa de decisions.

4.2. SEGUIMENT



QUÈ ES PRETÉN?

Conèixer no només si s'estan implementant els programes i actuacions que s'han planificat, sinó **si realment s'està contribuint a millorar la vida de la ciutadania i si s'està protegint el medi ambient.**

Aquest exercici no és puntual. D'acord amb l'assenyalat en el pas 3.3, és un **examen continu** que ha de dur-se a terme durant la implementació dels ODS prioritzats a nivell local. En concret, s'ha d'**analitzar en quina mesura s'estan duent a terme les actuacions previstes i si els resultats obtinguts estan complint o no amb el planificat.** Només així es podran detectar a temps eventuais diferències, obstacles o necessitats d'ajust en la planificació i l'execució.



TASQUES PER FER DES DEL GOVERN LOCAL

1. L'àrea o el Punt focal ha de dissenyar, juntament amb la resta d'àrees presents en el grup de treball, un sistema de monitoratge que permeti **recollir informació sobre:**

- El **grau d'execució** de les **activitats planificades.**
- L'**avanç en el compliment de les metes locals** identificades.
- I com a conseqüència, el **grau d'abast —total o parcial— dels ODS prioritzats.**

2. Com es va indicar en el pas anterior, en dur a terme la selecció dels indicadors, verificar la **disponibilitat de dades**, així com, el temps i les capacitats necessàries per a la recol·lecció.

És clau combinar indicadors qualitatius, amb indicadors quantificables, de font externa o de producció pròpia.

3. Associar cada indicador amb les seves **fonts d'informació i la freqüència amb la que es publiquen** (font externa) o produeixen.

On es pot trobar la informació?

- **Registres administratius i de gestió dels programes existents.**
- **Enquestes.**
- **Entrevistes individuals i a grups focals.**
- **Dades secundàries.**
- **Càlcul de costos reals, relació cost/resultats aconseguits, etc.**
- **Dades de diverses fonts estadístiques oficials, incloent-hi les diputacions provincials, els capítols i consells insulars de caràcter provincial o desagregats per municipis.**

4. Cada departament/àrea involucrada en la implementació de les accions és la responsable de la recol·lecció de les dades relatives a l'intercanvi d'informació.

5. **Validació dels informes** de seguiment i d'avaluació amb tots els actors implicats i l'**àmplia difusió** (organitzacions de jornades, webs institucionals, xarxes socials, mitjans de comunicació, etc.).



TINGUES EN COMPTE QUE, EN EL CAS DE...



MUNICIPIIS MÉS PETITS I/O RURALS, les associacions i xarxes de governs locals poden contribuir a crear sinergies en la recollida i l'anàlisi de la informació i la sistematització conjunta, en el cas que no es puguin presentar informes independents per part de cada govern local.

Per als governs locals amb major capacitat, un exercici molt interessant és visibilitzar tots els assoliments i esforços en el marc dels "Informes Voluntaris Locals" de Nacions Unides que els permetin connectar amb processos similars, contribuir als informes regionals i nacionals, i projectar els seus avanços en el marc del Fòrum Polític d'Alt Nivell de Nacions Unides.



QUÈ PODEN APORTAR ALTRES ACTORS?

- Els informes o diagnòstics de la societat civil proporcionen una informació molt valuosa complementària a la dels informes presentats per part dels governs locals.
- Els Observatoris locals són un suport molt important a l'hora d'analitzar tota la informació i impulsar el monitoratge i l'avaluació.
- Els governs a nivell autonòmic i estatal han de donar suport als governs locals en la recopilació de dades, el seguiment i l'avaluació a nivell local.



CAIXA D'EINES

- *Guidelines for Voluntary Local Reviews*¹⁸
- En la *"Guia per a la implementació dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia"* s'incorpora una proposta de valoració més qualitativa i reflexiva en el si del GRL, veure quadre "Com qualifica l'avanç general en la implementació dels ODS? (pàg.39).



APRENENT D'ALTRES EXPERIÈNCIES

- L'Informe GOLD V de UCGL *"La localització de les agendes globals"* (disponible en anglès) examina detalladament les avaluacions de la implementació de les agendes globals als 142 països que han presentat almenys una Revisió Nacional Voluntària des de 2016.
- *Informes Voluntaris d'Autoritats Locals*: País Basc i València.
- *Observatori Socioambiental de Menorca*, és un instrument de recollida i anàlisi d'informació dependent de l'Institut Menorquí d'Estudis.

18. <https://sdgs.un.org/topics/voluntary-local-reviews>.



ABANS DEL SEGÜENT PAS, RECORDA QUE...

- Aquest seguiment continu lluny de ser un exercici de control és un **procés d'aprenentatge** per a una **millor presa de decisions**, una **gestió pública més eficient**, una **major transparència** i una **rendició de comptes més constructiva** de cara a la ciutadania.
- Sense una **definició correcta dels indicadors** és molt difícil dur a terme una bona recollida de dades i es disminueix la possibilitat de **monitorar de forma adequada la relació entre els objectius marcats i el que s'ha fet**.
- Tota aquesta informació recopilada a nivell local és clau per **contribuir als processos de monitoratge i elaboració d'informes provincials/regionals/ nacionals** sobre la implementació dels ODS, de manera que es visibilitzin i difonguin tot els assoliments i les bones pràctiques dutes a terme en l'àmbit local. Només així es podrà dur a terme el **compromís compartit** que representa l'Agenda 2030.
- Els governs locals han de **compartir les seves experiències, inclosos èxits, reptes i ensenyaments apresos**, amb la intenció d'accelerar el compliment de l'Agenda.
- Atès que les accions estan associades a ODS, permetrà **analitzar també sobre quines ODS s'actua més** cada any.
- Compartir tota aquesta informació té diverses finalitats: **rendir comptes a la ciutadania**, com a mandat clar de transparència i responsabilitat de les autoritats públiques, i permetre la **capitalització de bones pràctiques i lliçons apreses per ajudar altres governs locals a avançar conjuntament cap al desenvolupament inclusiu i sostenible**.

BIBLIOGRAFIA

- Xarxa Basca de Municipis Sostenibles (2011), "Guia metodològica per a la revisió de plans d'acció- Agenda Local 21 en municipis de la CAPV".
- Xarxa Espanyola del Pacte Mundial de Nacions Unides (2016), "El sector privat davant els ODS. Guia pràctica per a l'acció".
- Global Task Force of Local and Regional Governments (2016), Guia per a la Localització dels ODS: Implementació i Monitoratge Subnacional.
- CGLU (2016) Objectius de Desenvolupament Sostenible: el que els governs locals han de saber.
- García Maties, R. (2016). Les entitats locals i els objectius de desenvolupament sostenible. Algunes notes sobre la naturalesa jurídica de l'Agenda 2030. Revista D'Estudis De l'Administració Local i Autonòmica.
- FAMSI (2017), "Localitzar els Objectius de Desenvolupament Sostenible governs i actors locals i provincials en la implementació de l'agenda 2030. Una mirada des d'Andalusia".
- UNESCO (2017) "Ciutats de l'Aprenentatge i els ODS: una Guia d'Acció.
- Ayuso, A. (2017) Participació i rendició de comptes en la localització de l'Agenda 2030.
- ISI Argonauta (2017), Guia dels ODS per a organitzacions del Tercer Sector.
- José Antonio Alonso i Anna Ayuso (coords.) (2017), Acostar els Objectius de Desenvolupament Sostenible a la ciutadania. El compromís d'Europa amb l'Agenda 2030.
- REDS (2018) Informe "Mirant al futur: ciutats sostenibles. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible en 100 ciutats espanyoles".
- Xarxa Basca de Municipis Sostenibles (2019), "Com abordar els Objectius de Desenvolupament des de l'àmbit local. Guia Pràctica".
- NNUU (2019), "Guia dels vagues per a salvar el món".
- Parlament de Canàries i PNUD (2019) Guia per a la localització dels ODS. La perspectiva del Parlament de Canàries.

■ CGLU (2019) 5è informe GOLD: "La localització de les Agendes Globals".

■ Iniciativa ODS Local Andalusia (2020) Guia per a la implementació dels ODS en l'àmbit local d'Andalusia.

■ FEMP (2020), Guia Divulgativa de l'Agenda Urbana Espanyola.

■ Mòduls d'aprenentatge desenvolupats conjuntament pel Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament, UN Habitat, Global Taskforce, CGLU i la Diputació de Barcelona:

- Mòdul d'aprenentatge 1: [Localitzant els ODS](#).

- Mòdul d'aprenentatge 2: [Planificació territorial per aconseguir els ODS](#).

- Mòdul d'aprenentatge 3: [Els informes dels ODS](#).

■ Consell Nacional Argentí de Polítiques Socials, Manual per a l'Adaptació Local dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

■ Fundació IPSS, Guia "170 accions diàries per transformar el nostre món".

WEBGRAFIA

■ [Nacions Unides – Objectius de Desenvolupament Sostenible](#).

■ [Agenda 2030 Espanya](#).

■ [FEMP – Localització dels ODS i Agenda 2030](#).

■ [FEMP Xarxa d'Entitats Locals per a l'Agenda 2030](#).

■ [Ciutats i Governos Locals Units - CGLU](#).

■ [La Guia dels drets humans als ODS](#), Institut Danès de Drets Humans.

■ [LOCAL 2030](#).

■ [CIDOB: La Localització dels ODS](#).

■ Campanya de Nacions Unides ["Fes possible el canvi. Accepta el Desafiament"](#).

■ Campanya de Nacions Unides ["Actua ara"](#).

CAIXA D'EINES

ANNEX I.

QUÈ IMPLICA INCORPORAR LA TRANSVERSALITZACIÓ O INCORPORACIÓ DE...

...L'ENFOCAMENT BASAT EN DRETS HUMANS.

...LA IGUALTAT DE GÈNERE.

...L'ENFOCAMENT DE DRETS DE LA INFÀNCIA.

...L'ENFOCAMENT DE REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS I DE LA VULNERABILITAT SOCIAL.

...L'ECONOMIA CIRCULAR I LA SEVA CONTRIBUCIÓ A L'AGENDA 2030.

...EL COMERÇ JUST COM A EINA PER FER AVANÇAR L'AGENDA 2030.



ANNEX I.

QUÈ IMPLICA INCORPORAR LA TRANSVERSALITZACIÓ O INCORPORACIÓ DE...

L'ENFOCAMENT BASAT EN DRETS HUMANS

L'Enfocament Basat en els Drets Humans (d'ara endavant, EBDH) és un element central de l'Agenda 2030 per aconseguir un veritable desenvolupament inclusiu.

El EBDH està basat en els valors, els principis i les normes universals propis de la dignitat de les persones, que es refereixen a la vida, la llibertat, la igualtat, la seguretat, la participació política, el benestar social i qualsevol altre aspecte lligat al seu desenvolupament integral, i que se sustenten en els drets humans¹⁹.

Consisteix en l'aplicació dels principis següents, vinculats amb els aspectes distintius de l'Agenda 2030:

■ **Principi d'universalitat** mitjançant el qual les polítiques públiques han de proporcionar les condicions necessàries per garantir el gaudi ple de tots els drets per part de totes les persones i tots els territoris. Aquest principi és compatible, en tot cas, amb l'establiment de prioritats en el procés de planificació municipal, des d'una visió integral del desenvolupament sostenible.

■ **Principi d'igualtat i no discriminació** per assegurar que cap persona i cap territori (com ara les zones rurals o els territoris insulars) es queda exclòs dels beneficis de les polítiques i els programes que s'han dissenyat i implementat per avançar en la consecució dels ODS. Per exemple, aquest principi s'aplica als criteris amb els quals han de distribuir-se els pressupostos i les inversions públiques en tant que, la discriminació en

l'accés a drets pot provenir, entre altres causes, d'un repartiment inequitatiu dels recursos públics. A més, les polítiques municipals han de contemplar una adequada integració de l'enfocament de gènere, per assegurar que contribueixen a eliminar la desigualtat i les discriminacions que afecten les dones, així com afavorir l'accés, en igualtat de condicions, de les persones migrants. Finalment, els programes municipals han de verificar que els diferents serveis i instal·lacions són accessibles a les persones amb discapacitat.

■ **Principi de participació inclusiva i activa**, a través del qual s'identifica, amb la participació de tots els actors presents al territori les necessitats i les prioritats que orientaran el disseny, la implementació i l'avaluació de les polítiques de nivell local, fet que garantirà una major legitimitat i apropiació social del Pla de Localització. L'aplicació d'aquest principi ha de tenir en compte, especialment, la implicació d'aquells col·lectius que tradicionalment hagin quedat fora dels processos de presa de decisió.

■ **Principi de rendició de comptes i de responsabilitat** implica l'existència de mecanismes d'exigibilitat per part de la ciutadania cap als poders públics, de manera que els governs locals rendeixin comptes, periòdicament, de les polítiques i actuacions impulsades en el marc del Pla de Localització, i podran, a més, implicar en aquest exercici al conjunt d'actors involucrats en la implementació d'aquest Pla.

¹⁹. L'enfocament basat en Drets Humans: Avaluació i Indicadors, Xarxa en Drets, 2011.

Quin és el paper de les Administracions Locals respecte als Drets Humans?

Les autoritats locals, de manera quotidiana, són pròximes als problemes relacionats amb els drets humans que afecten la població del municipi. En l'acompliment de les seves funcions, les autoritats locals prenen decisions sobre l'educació, l'habitatge, la salut, el medi ambient o l'ordre públic, que tenen una incidència sobre el compliment dels drets humans. Les seves obligacions inclouen l'obligació de respectar, l'obligació de protegir i l'obligació d'aplicar, a través de les seves polítiques, els drets humans per a totes les persones.

Les autoritats locals han de prestar especial atenció a la promoció i protecció dels drets dels grups en situació de vulnerabilitat, com són les persones amb discapacitat, les persones migrants, les víctimes de discriminació sexual, els nens i les nenes, o les persones d'edat. Referent a això, la qualitat dels serveis prestats a aquests col·lectius és una mostra del respecte i compromís que les administracions locals tenen per l'aplicació dels drets humans.

Accions per materialitzar l'enfocament de Drets Humans

1. Establir procediments per comprovar la compatibilitat de les polítiques i normatives amb els drets humans.
2. Verificar i avaluar els impactes de les actuacions en l'aplicació dels drets humans.
3. Informar sobre el compliment a nivell local dels tractats internacional de drets humans.
4. Impartir una formació sistemàtica en drets humans als funcionaris locals.
5. Sensibilitzar la ciutadania sobre els drets humans.

Per a més informació:

- Manual de la AECID per a l'aplicació de l'Enfocament Basat en Drets Humans

<https://www.aecid.es/Centro-Documentacion/Documentos/Publicaciones%20AECID/Guia%20EDBH%20v4.pdf>

- Guia dels ODS per a organitzacions del Tercer Sector.

https://epd.caongd.org/wp-content/uploads/2019/09/GuiaODSorganizaciones3Sector_-F.VicenteFerrer.pdf

- A Rights-based approach encompassing all Human Rights, an EC Staff Working Document

https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/online-170621-eidhr-rba-toolbox-en-a5-lc_en.pdf

- L'enfocament basat en Drets Humans: Avaluació i Indicadors.

<https://www.aecid.es/Centro-Documentacion/Documentos/Evaluaci%C3%B3n/EvaluacionEBDH%20+%20NIPO+%20logo.pdf>

- Guia metodològica "Ciutat de Drets Humans: El model de Barcelona".

<https://www.uclg-cisdp.org/es/actualidad/noticias/barcelona-publica-una-gu%C3%ADa-metodol%C3%B3gica-para-compartir-su-experiencia-como>

LA IGUALTAT DE GÈNERE

La igualtat de gènere és un dret humà fonamental i un principi central de l'Agenda 2030. Sense igualtat de gènere, el desenvolupament sostenible no serà possible.

Què significa en la nostra realitat quotidiana?

Si vols descobrir-ho, punxa aquí:

<https://www.youtube.com/watch?v=FUBA0VTyKRk>

La igualtat i l'apoderament de les dones és un dels 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible —**ODS 5**— però **també és un element transversal i essencial de totes les dimensions** del desenvolupament inclusiu i sostenible.

En aquest sentit, aconseguir la igualtat de gènere d'aquí a 2030 requereix **adoptar mesures urgents per a eliminar les causes profundes de la discriminació que continua restringint els drets de les dones, tant en l'esfera pública com en la privada.**

Els governs locals i els municipis rurals es troben en primera línia a l'hora d'identificar i abordar les violències i les discriminacions que afecten les dones. Els governs locals poden ser un model de promoció de la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones a través de l'impuls de polítiques municipals que incorporin aquest enfocament i de la **prestació de serveis no discriminatoris a la seva ciutadania.**

Malgrat els avanços aconseguits durant les últimes dècades, crisis com l'ocasionada per la pandèmia de la COVID-19 poden posar en risc aquests avanços i augmentar les desigualtats que afecten les dones. Per això, és necessari **conèixer l'abast de l'impacte de gènere produït per aquesta crisi i incorporar-lo en la resposta atès que, per les seves característiques, la crisi sanitària, social i econòmica causada per la COVID-19 afecta de manera diferent dones i homes.**

Decàleg per a la transversalització de gènere

1. No oblidis incorporar “les teves lents de gènere” en cadascuna de les etapes del cicle de les polítiques públiques.
2. Mostrant la realitat i els problemes de les dones i les nenes en l'anàlisi de context, aconseguim visibilitzar tota la població.
3. Les dades desagregades per sexe ens ajuden a descriure millor les problemàtiques diferents que afecten les dones.
4. La participació activa de les dones i les seves organitzacions contribueix a una orientació més adequada de les actuacions.
5. La implicació de les institucions responsables de la igualtat de gènere garanteix una major coherència de les polítiques amb el desenvolupament sostenible.
6. Els indicadors sensibles al gènere ens permeten mesurar els canvis socials per avançar en matèria d'igualtat.
7. A través d'accions específiques dirigides a empoderar dones i nenes contribuïm a eliminar les desigualtats de gènere.
8. La transversalització implica disposar de recursos humans especialitzats i recursos econòmics.
9. Amb un sistema de seguiment “sensibil al gènere” podem identificar els obstacles existents per avançar cap a la igualtat.
10. Només amb avaluacions que mesurin l'impacte de gènere coneixerem si les nostres actuacions estan contribuint a la igualtat de gènere.

Font: Adaptació de Guia de la AECID per a la Transversalització de l'Enfocament de Gènere.

Per a més informació:

- ONU DONES - ODS 5.

<https://www.unwomen.org/es/news/in-focus/women-and-the-sdgs/sdg-5-gender-equality>

- Nacions Unides - Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona, especialment el procés de revisió de la Plataforma d'Acció de Pequín en el seu 25 Aniversari (2020), inclòs l'Informe espanyol:

<https://www.unwomen.org/es/csw/csw64-2020>

- Guia de la AECID per a la Transversalització de l'Enfocament de Gènere.

<https://www.aecid.es/Centro-Documentacion/Documentos/Publicaciones%20AECID/GU%C3%8DA%20DE%20G%C3%89NERO.pdf>

- Guia per incorporar l'enfocament de gènere en la planificació de polítiques socials, Junta d'Andalusia

https://www.juntadeandalucia.es/export/drupaljda/publicacion/17/01/Gui%CC%81a%20Genero%20CIPS_v4.pdf

- Clàusules per a la igualtat de dones i d'homes en contractes, subvencions i convenis públics

https://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/publicaciones_guias2/es_emakunde/adjuntos/guia_clausulas_igualdad_es.pdf

- Sistema d'indicadors: Igualtat de Dones i d'Homes

https://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/publicaciones_guias2/es_emakunde/adjuntos/guia_indicadores.pdf

- Manual per a la integració de la perspectiva de gènere en el desenvolupament local i regional

https://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/publicaciones_guias2/es_emakunde/adjuntos/manual_integra_es.pdf

- La perspectiva de gènere, essencial en la resposta a la COVID-19

[https://www.inmujer.gob.es/disenio/novedades/IMPACTO_DE_GENERO_DEL_COVID_19_\(uv\).pdf](https://www.inmujer.gob.es/disenio/novedades/IMPACTO_DE_GENERO_DEL_COVID_19_(uv).pdf)

L'ENFOCAMENT DE DRETS DE LA INFÀNCIA

La Convenció sobre els Drets del Nen estableix un marc polític i jurídic dirigit a garantir una vida saludable, una educació de qualitat i una protecció contra tota mena d'abús i de violència. L'enfocament de drets d'infància promou el desenvolupament d'un entorn protector que identifica i reforça els components principals que poden protegir els nens i les nenes (famílies, comunitats, lleis, mitjans de comunicació...), així com estableix la necessitat de sempre tenir en compte l'interès superior del nen o de la nena en la presa de decisions.

L'Agenda 2030 incorpora de manera prioritària la perspectiva dels drets de la Infància i de l'adolescència, per incidir en la màxima protecció de totes les nenes, els nens i els adolescents. Representa, a més, una clara aposta per un model social i polític que posi en el centre de les polítiques a les nenes, els nens i els adolescents, i en possibilita la inclusió en els espais de participació i presa de decisions. L'Agenda 2030 representa l'únic full de ruta cap al món del demà des del consens i la visió global i local necessàries. El compromís polític dels Governos

Locals amb desenvolupament sostenible serà crucial i marcarà la diferència per als quals avui són nenes, nens i adolescents. Elles i ells heretaran el món que els deixarem, que avui i cada dia construïm amb petites accions, des de l'esfera pública, familiar i individual, però també des de marcs amplis i ambiciosos d'acció política com ara l'Agenda 2030.

Cadascun dels 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible i les 169 metes contingudes presenta un impacte, sigui directe o indirecte, en nenes, nens i adolescents. Els fenòmens de pobresa i exclusió social afecten de manera especial les famílies amb fills a càrrec i molts dels nens, de les nenes i dels adolescents es veuen afectats per la desigualtat, l'esquerda de la qual no ha fet sinó créixer a causa de la pandèmia que venim sofrint en els últims mesos. També, la plasmació de l'exercici per part de nenes, nens i joves del seu dret a l'educació, i les problemàtiques que es generen, com ara el seu progrés acadèmic i les seves perspectives professionals, a més de nous riscos, com ara la bretxa digital.

L'ENFOCAMENT DE REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS I DE LA VULNERABILITAT SOCIAL

D'acord amb les Nacions Unides, "les desigualtats basades en els ingressos, el gènere, l'edat, la discapacitat, l'orientació sexual, la raça, la classe, l'origen ètnic, o la religió continuen persistint a tot el món, dins dels països i entre aquests. Aquestes desigualtats amenacen el desenvolupament social i econòmic a llarg termini, afecten la reducció de la pobresa i destrueixen el sentiment de plenitud i vàlua de les persones"²⁰.

<https://www.youtube.com/watch?v=ojl69FKxqdE&list=PLVpRIgPG0eJmXSEnHuS2J92WVlzBNdxDV&index=21>

Tal com es posa de manifest en el Pla d'Acció per a la implementació de l'Agenda 2030, la bretxa de desigualtat d'oportunitats i de pobresa existent entre les ciutats i les zones rurals al nostre país és un dels principals obstacles per aconseguir els ODS.

Per avançar en la implementació de l'Agenda 2030 i "no deixar a ningú enrere", els governs locals, juntament amb la resta d'actors del territori, han d'incorporar de manera transversal l'**enfocament d'equitat i la interseccionalitat** en el disseny dels seus plans de desenvolupament dels ODS, i posar especial atenció a les necessitats d'aquelles persones i d'aquells col·lectius que viuen en situació de major vulnerabilitat.

Respecte a la incorporació d'un **enfocament de la discapacitat** basat en els drets humans, juntament amb altres mesures específiques, les preocupacions i les experiències

de les persones amb discapacitat han de ser incorporades en l'elaboració, l'aplicació, el seguiment i l'avaluació de les polítiques públiques, a fi que les persones amb discapacitat puguin accedir i beneficiar-se en igualtat de condicions.

Per part seva, les **persones migrants** són especialment vulnerables a la discriminació, i a discursos racistes i xenòfobs que cal combatre. Aquesta discriminació i les barres que afecten en el dia a dia les persones migrants s'aguditzen en el cas de les dones i de la infància que migra sola. En aquests casos, a la discriminació per motiu d'origen ètnic, religió o estatus migratori, se suma la discriminació per raó de gènere i es reforça en el cas dels nens i de les nenes que transiten sols i soles a causa de la seva especial vulnerabilitat. Resulta fonamental tenir en compte la situació, les necessitats i els drets de les persones migrants per a abordar aquesta problemàtica. Per a això, l'acolliment i la integració que incideixi en el canvi dels estereotips i a combatre els discursos racistes i xenòfobs serà fonamental. Així també, serà necessari abordar les causes de les migracions forçades: fomentar la pau i els drets humans als països d'origen i de trànsit, contribuir a l'erradicació de la pobresa augmentant l'ajuda al desenvolupament, lluitar contra el tràfic de persones.

Només abordant de manera activa les discriminacions i les desigualtats existents es podrà caminar cap a societats més inclusives, igualitàries i sostenibles, que posin la infància, les persones amb discapacitat, la gent gran, les persones migrants o marginades en el centre de les agendes locals.

Quina importància té l'ODS 10 per als governs locals? ²¹

- A les zones més desfavorides, serà de vital importància canalitzar recursos cap als governs locals i generar capacitats per identificar i abordar la pobresa i l'exclusió.
- Els governs locals exerceixen un paper destacat a l'hora de millorar la inclusió política a nivell local.
- Poden promoure la participació de les minories i dels grups tradicionalment subrepresentats en els processos de consulta pública, i promoure una participació política activa.
- Els governs locals poden implantar pràctiques actives per a la igualtat i la no discriminació en les seves institucions i actuacions, així com aplicar aquests criteris en les seves polítiques públiques i de prestació de serveis.
- També són responsables de proporcionar serveis públics de forma no discriminatòria. Els governs locals poden aplicar una forma de tributació local progressiva en la seva política fiscal i dedicar partides pressupostàries locals a fomentar les oportunitats d'ocupació i a incrementar els ingressos de les llars més pobres.
- Les seves competències de planificació i desenvolupament urbà els posicionen adequadament per promoure infraestructures i serveis en barris o àrees desfavorides.

L'ECONOMIA CIRCULAR I LA SEVA CONTRIBUCIÓ A L'AGENDA 2030

L'Economia Circular permet reduir la pressió sobre el medi ambient i els recursos naturals, millorant la qualitat de l'aire, sòl i aigua, i d'aquesta manera es contribueix a combatre el canvi climàtic, entre altres beneficis socials i mediambientals. A més, contribueix, per tant, a una millora de la salut i la qualitat de vida gràcies a la reducció dels impactes ambientals, alhora que pot ser un motor generador de noves fonts d'ocupació.

Els ajuntaments, com a administració pròxima a la ciutadania i a les empreses, i com a entitats gestores de moltes de les activitats que incideixen directament en l'Economia Circular, tenen un rol important en el seu impuls.

■ Com poden les administracions locals promoure l'Economia Circular?

- Integrant-la en la gestió municipal des de les seves competències: gestió de residus, gestió de l'aigua i dels equipaments, compra pública, infraestructures, etc...).
- Fomentant models de consum circulars dins del teixit

social: introducció d'aquest concepte en campanyes d'educació i sensibilització, promoció de plataformes de col·laboració, etc...

- Impulsant-la dins del teixit productiu local: afavorint les empreses més sostenibles i circulars en la contractació pública, impulsant plataformes de col·laboració, fomentant l'emprenedoria verda i circular, o a través d'actuacions vinculades amb la comunicació i sensibilització, etc...

■ Eixos per promoure l'Economia circular per part dels Guberns Locals

Tal com mostra el quadre següent, els Guberns Locals exerceixen un paper essencial en la promoció de la transició a una economia més circular a les ciutats i als territoris. Aquesta transició afecta diverses àrees polítiques i territorials com ara, per exemple, la mobilitat, l'agricultura, l'ús del sòl, la gestió de residus, el desenvolupament empresarial o l'educació de la persona consumidora.



Font: Guia Basca per a "La promoció de l'economia circular des de l'àmbit local".

Per a més informació:

■ Estratègia Espanyola d'Economia Circular. España Circular 2030:

https://www.miteco.gob.es/es/calidad-y-evaluacion-ambiental/temas/economia-circular/espanacircular2030_def1_tcm30-509532.PDF

EL COMERÇ JUST COM A EINA PER FER AVANÇAR L'AGENDA 2030

El Comerç Just és una alternativa comercial que lluita contra la pobresa i la desigualtat mundial, i posa en el centre de l'activitat econòmica el respecte als drets humans i la cura del medi ambient.

Els principis del Comerç Just són 10, subscrits a nivell internacional en la [Carta del Comerç Just](#), entre els quals destaquen el pagament d'un preu just, bones condicions salarials, absència de treball infantil, igualtat de gènere i la cura del medi ambient en l'elaboració dels productes, entre d'altres. A partir d'aquests principis, el comerç just contribueix a tots i cadascun dels ODS de l'Agenda 2030.

Com puc contribuir des del meu municipi?

Hi ha moltes iniciatives per fomentar el [Comerç Just](#) en els municipis, entre altres:

- Proposar una declaració institucional per reconèixer el consum responsable i el Comerç Just com a eines eficaces per a l'assoliment dels ODS i incloure actuacions que concretin aquest compromís en el Pla de Localització.
- Introduir la Compra Pública Ètica en els contractes que convoqui el teu ajuntament a través de la incorporació de clàusules socials i mediambientals de comerç just.
- Convocar sessions informatives al llarg d'any per al veïnat sobre el Comerç Just i com contribueix a l'Agenda 2030 o celebrar el Dia Mundial del Comerç Just a través d'activitats culturals i lúdiques al municipi.
- Convidar l'hostaleria del teu municipi a introduir productes de Comerç Just.

Per a més informació:

- Els 10 principis internacionals del Comerç Just:

<http://comerciojusto.org/que-es-el-comercio-justo-2/los-10-principios-internacionales/>

- El Comerç Just com a eina per impulsar el consum sostenible i la compra pública ètica:

https://comerciojusto.org/wp-content/uploads/2020/12/buenaspracticass_Madrid-1.pdf

- Material per a la celebració del Dia Mundial del Comerç Just:

<https://comerciojusto.org/publicacion/carteles-para-fotos-yo-celebro-el-dia-mundial-del-comercio-justo/>



GUIA PER A LA LOCALITZACIÓ DE L'**AGENDA 2030**

Col·labora:

